19 АПР 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган № 70 (7. 459) 1991 йил 12 апрель, жума Нархи 8 тийин

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Анъанавий миллий байрам — «Рўза ҳайити» муносабати билан ва меҳнаткашларнинг кўпдан-кўп талаб-истакларини эътиборга олиб:

1. Республика фуқароларига 1991 йил 16 апрелида уларнинг хоҳишига мувофиқ ишга чиқмасликка ва корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ҳамда хўжаликларнинг маъмурияти ва касаба уюшмалари комитетлари билан келишган ҳолда бу кунни кейинчалик ишлаб беришга рухсат этилсин.

2. Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР вазирликлари ва идоралари, бирлашмалар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва хўжаликларнинг раҳбарлари мазкур Фармоннинг биринчи банди бажарилишини таъминласинлар.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 11 апрель.

СССР Вазирлар маҳкамасида

1991 йилнинг май байрамлари кунларида меҳнаткашлар дам олиши учун қулай шароит яратиш ва иш вақтидан оқилона фойдаланиш мақсадида СССР Вазирлар Маҳкамаси 5 май якшанба дам олиш кунини 3 май жума кунига ва 12 май якшанба кунини 10 май жума кунига ўтказишга қарор қилди.

Айни вақтда корхоналар ва ташкилотларга тақчил маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва бошқа мақсадларда, ишлаб чиқариш заруратига асосланган ҳолда касаба уюшмалари комитетлари билан келишиб 4 май дам олиш кунини иш кунига айлантириш ҳуқуқи берилди. Бу иш куни томонларнинг келишувига мувофиқ бошқа пайтда дам олиш куни бериш йўли билан ёки икки ҳисса пул тўлаш усули билан қопланади. Бу кун ходимнинг ҳоҳишига кўра йиллик таътилга қўшилиши ва унга дам олиш кунларидаги тартибда ҳақ тўланиши мумкин.

«Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси нафақат шаҳримизда, балки республикамизда ҳам энг катта корхоналардан ҳисобланади. Бирлашмада ишлаётган тўрт мингдан ортиқ кишининг 95 фоизи хотин-қизлардир. Шулар ичида ўз ишига масъулият билан ёндашадиган ишчилар кўплаб топилади. Тажриба цехининг илғор ишчиси Оксана Скрилникова шулар жумласидандир. У ҳамма вақт маҳсулотни сифатли тайёрлайди.

СУРАТДА: Оксана Скрилникова.
Л. Коленская сурати (ЎзТАГ).

Қурилиш майдонларида

ҲАР КИМНИНГ ЎЗ ЎРНИ БОР

ТОШКЕНТ қурилиш Бош бошқармасининг 159-трести 22-қурилиш бошқармаси қурувчилари шаҳримиздаги турар жойлар, мактаб, боғча ва муассасаларни қуришда доимо фидойилик кўрсатишмоқда. Айни вақтда бошқарманинг Қуртвели Зоитов бошлиқ бунёдкорлар бригадаси Куйбишев райони Улуғбек посёлкасида меҳнат қилишяпти. Улар тўрт қаватли мактаб ва 320 ўринли болалар боғчасини тезроқ қуриб битказиш мақсадида жадал суръатлар билан ишлаяпти. Бу ерда асосий қурилиш-тиклаш ишлари ниҳоясига етказилди, аммо бош пудратчилар сўнгги ишловни ҳам кўнгилдагидек тугатиш мақсадида ўз ишларини назорат қилиб боришяпти. Ҳар бир жойда ҳар кимнинг ўз ўрни бор деганларидек қурувчилар ҳам зиммаларидаги масъулиятни чуқур ҳис этишади.

Масалан, пайвандчилар деворлар орасига қўйилган мосламаларни зичроқ қилиб ўрнатишаётган бўлса, бўлинма бошлиғи Жаббор Муҳаммадиев қолипларнинг тўғри қўйилган ёки қўйилмаганлигини махсус асбоб билан текшириб туради. Оқибатда йўл қўйилган камчиликка ўз вақтида барҳам берилади. Бу ишлар албатта бригадирнинг тадбиркорлиги, жамоанинг ишга жонкуярлигидан далолатдир.

— Мен бу бригадада ўн йилдан буён меҳнат қиламан, — дейди комплекс бригада бошлиғи Қ. Зоитов. — Бошқа миллатга мансуб бўлсамда қурувчиларим ҳурматимни, иззатимни жойига қўйишади. Шунинг учун ҳам ёшми, кексами, қайси миллатга, элатга қарашли бўлмасин ўз жигарларимдай кўраман. Унинг устига бригадада талаба-ёшлар кўпчиликни ташкил қилади. Кундузи ишлаб кечқурун билим олиш айниқса қурувчи учун жуда қийин бўлади. Лекин йигитларимиз ҳеч вақт менинг юзимни ерга қаратишмаган. Айниқса Ҳайрулло Суяров, Ғайрат Йўлдошев, Эркин Бобоқулов, Наби Холиқбердиев, Хўжамурод Улашовлардан биргина мен эмас, бутун жамоа мамнун бўлишмоқда. Умуман бригадада фаолият кўрсатаётган 25 киши ҳамиша бир-бирига ҳамкор ва ҳамфикр.

Қурилиш-тиклаш ишлари дам-бадам якунланиб, пардозловчилар ҳам чаққонлик билан ишни бошлаб юборишди. Керакли материаллар агар ўз вақтида келиб турса май ойининг охири, аниқроғи июнь ойидан бошлаб боғча ўз бағрига болаларни қабул қилади. Янги ўқув йилида мактаб ҳам фойдаланишга топширилиб, ўқувчилар қувончига қувонч улашилади.

Хўжамурод ХОЛМУРОДОВ,
Тошкент автомобиль йўллари илмгоҳининг 4-курс талабаси.

ҲАҚИҚАТ КУЙЧИСИ

Тошкентда, «Баҳор» томошахонасида бўлган тантанали кеча миллий бадиий насримизнинг асосчиларидан бири Абдулла Қодирий хотирасига бағишланди.

Хотира кечасини Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси бошқарувининг биринчи котиби Одил Ёқубов кириш сўзи билан очди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Пиримқул Қодиров Абдулла Қодирийнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида гапирди.

Кечада сўзга чиққан шоирлардан Шукрулло, Эркин Воҳидов, филология фанлари доктори Матёқуб Қўшчонов Абдулла Қодирий ўзбек совет адабиёти тамал тошини қўйган устозлар сафида туришини алоҳида таъкидлашди.

Ёзувчининг ўғли Маъсуд Абдуллаев отаси ҳақида ёдида қолган, қалбларни тўлқинлантирувчи воқеаларни эслади.

Кечада Ўзбекистон санъат усталарининг чиқишлари бўлди. Абдулла Қодирийнинг катта расми ўрнатилган саҳнага чиққан ҳар бир киши санъаткор хотирасига чуқур ҳурмат бажо этишни ўзининг бурчи деб ҳисоблардн. Кечада Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. Самандаров қатнашди.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

Унумли меҳнат қилсанг...

Нархларнинг кескин ошишига ҳаммамизни олдиндан тайёрлашган эди, лекин бу воқеа кутилганидан анча ошиб тушди. Тижорат дўконларидаги нархларга ақл бовар қилмайди. Яқин-яқингача одамлар сиғмай кетадиган ресторанларда официантлар пашша қўриб ўтиришибди. Бўмбўш таксилар шаҳар кўчалари бўйлаб оҳиста кезиб юрибди...

Бугун дабдабани ўйлайдиган, танлаб овқат ейдиган пайт эмас. Ишчи ошхоналарида тушлик қилиш учун «атиги» 3 сўм тўлаш керак. Қаттиқ тежамкорлик йўлига ўтиш зарурлигини ҳамма тушуниб қолди.

Ҳар ҳолда жумҳуриятимизда юзлаб зарар келтираётган корхоналар мавжудлигига, маблағлар кескин етишмаслигига қарамай, бошқа тусдаги кўплаб мисолларни ҳам келтириш мумкин. Бозорга олдиндан ҳозирлик кўрган, зўр бериб фойда ишлаб топган жамоаларда нархларнинг бу қадар кўтарилганлиги унча таъсир этмади. Ҳозир яхши ишлаётганлар яхши яшайди. Кўп йиллар мобайнида одат тусига кирган текисчилик мозийга юз ўгирди. ЎзТАГ мухбирларининг хабарларида меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасидаги мураккаб муаммоларни ўз кучлари билан ҳал этаётган жамоаларнинг тажрибаси ҳақида ҳикоя қилинади.

ТУРМУШ ДАРАЖАСИ ПАСАЙИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙМИЗ

Завод ошхоналари ва чойхоналарида нарх-навонинг кўтарилиши жамоани карахт қилиб қўйди. «Средазкабель» ижара ишлаб чиқариш бирлашмасининг кенгаши зудлик билан тўпланди. ва апрель ойида фойда ҳисобидан барча ходимларга 30 сўмдан пул тўлашга қарор қилди. Бундан кейин бир сўмлик тушлик ҳисобидан махсус талон тариқасида компенсация берилади. Бу пул ошхоналарга ойига бир марта ўтказилади.

Ҳозир бирлашмада йигирмадан ортиқ ижара корхонаси ва кичик корхона бор. Уларнинг ҳаммаси ўз ходимлари турмуш даражасини ошириш йўлларини изламоқда. Бошқа жумҳуриятлар билан тузилган бевосита шартномаларнинг бир қисми пул билан эмас, балки озиқ-овқат маҳсулотлари: ун, қанд-шакар, бошқа моллар билан тўланади. Бирлашма ичида эса уларни керакли молларга алмаштириш йўлга қўйилган. Бу тўқликка шўхлик эмас, албатта. Уларнинг мақсади кабелчилар турмуш даражасининг кескин пасайишига йўл қўймасликдан иборат.

ФОЙДАДАН ҚОПЛАНМОҚДА

Тошкентдаги «Узстройконструкция» тажриба-механика заводининг ходимлари завод ошхонасида унчалик кўп пул сарфламай тушлик қилишлари мумкин. Директор буйруғига кўра ҳар бир ходим учун тушлик қийматини қисман қоплаш назарда тутилган. Ана шу фарқ корхона фойда жамғармасидан тўланади.

Ҳар ой тугаши билан табелчилар неча кун ишланганлигини ҳисоблаб чиқишади ва бир иш куни учун бир сўм ҳисобидан қанча пул тўланишини аниқлашади. Шундай қилиб, ошхонадаги тушлик нарх ошиши арафасидаги даражадан унча қиммат бўлмайди.

НОЧОР ОИЛАЛАРГА МАДАД

ЯҚИНДА Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний бошқармасига Саудия Арабистонидаги «Меҳр-шафқат» хайрия ташкилоти томонидан жумҳуриятимиздаги муҳтож, ночор оилаларга ёрдам маблағи келган эди. Диний идора ходимлари бу маблағга 20 тонна ун-гуруч харид қилиб, шаҳримиз маҳаллаларида истиқомат қилаётган бечораҳол оилаларга тақсимлашни Тошкент шаҳар маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгаши раиси Қодир Фозилхўжаевдан илтимос қилдилар.

Кеча Тилла шайх масжидида шаҳардаги маҳаллалар қўмиталари аъзолари иштирокида шу масалага бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Қ. Фозилхўжаев сўзга чиқиб, бозор иқтисодиётига ўтилиб анча қийинчиликлар юз бераётган ҳозирги пайтда диний идоранинг ушбу хайрли ишига раҳматлар айтиб, ҳар бир маҳалладаги муҳтож оилаларга бир қопдан ун ва гуручни тақсимлашни маҳалла қўмиталарининг раисларига юклади.

Йиғилиш охирида диний бошқарманинг раиси, муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф диний идора қошида «Савоби аъзам» меҳр-шафқат уюшмаси тузилиб, унга хоҳлаган кишилар пул ўтказиши мумкинлиги, тўпланган маблағлардан эса бева-бечора, ногиронларга ёрдам берилиши ҳақида сўзлади.

Абдуфаттоҳ НАБИХУЖАЕВ.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ТОШКЕНТ ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИНИНГ АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН БИР ГУРУҲ ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Узоқ йил ҳалол меҳнат қилгани, шаҳар йўловчилар транспортини ривожлантиришга қўшган ҳиссаси ва ижтимоий турмушда фаол қатнашгани учун:

қуйидаги ўртоқларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган транспорт ходими» фахрий унвони берилсин:

Дмитриев Павел Дмитриевич — 1-троллейбус депосининг бошлиғи

Рустамов Сувон — ҳайдовчи

Чуприн Евгений Михайлович — ҳаракатдаги состав хизматининг бошлиғи

қуйидаги ўртоқлар Ўзбекистон ССР Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлансин:

Исҳоқов Илҳомжон Икромович — ҳайдовчи

Қўшоқов Файзулло Яминович — авария-тиклаш хизматининг шофёри

Маҳамадалиева Зеби — ҳайдовчи

Сатторов Анас Сатторович — электромонтёр

Хадиров Ҳасан Жумаевич — ремонт-қурилиш бошқармасининг иш прораби

Шамов Борис Георгиевич — ҳайдовчи

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 10 апрель.

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

● Бугундан бошлаб бир ҳафта давомида Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида тиббиётдаги илмий-тадқиқот асбоб-ускуналари кўргазмаси бўлиб ўтади. Унда хорижнинг ўттизтадан кўпроқ машҳур фирмалари ҳам иштирок этмоқда.

● Табиий офат — селдан талофат кўрган шаҳрисабзликларга кўнгилли равишда ёрдам кўрсатувчилар учун Қашқадарёда махсус 74601 — ҳисоби очилди.

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Кеча Юрий Гагариннинг космосга парвоз қилганлигининг 30 йиллигига бағишлаб Москвада тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

● СССР Адлия вазирлигида кеча КПСС вакилларига Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Устави рўйхатга олинганлиги тўғрисида 58-гувоҳнома топширилди.

● Қирғизистон Президенти ун ва мактаб ўқувчилари формаларининг аввалги нархларини сақлаб қолиш тўғрисида фармон чиқарди.

● Грузия Олий Кенгашининг Раёсати кеча СССР Президентига қатор ҳаётий муҳим масалаларни ҳал этиш учун зудлик билан музокаралар бошлаш тўғрисида мурожаат қилди.

ХОРИЖДА

● Албанияда эълон қилинган мамлакат янги Конституцияси лойиҳасида эндиликда бу давлатни Албания жумҳурияти деб аташ кўзда тутилаяпти.

● 11 апрелда Италия теплоходининг танкер билан тўқнашиб кетиши натижасида бу кемаларда ёнғин ва кучли портлаш юз берди. Улардаги 168 кишининг аксарияти бедарак йўқолганлар, деб эълон қилинди.

Бугунги кун нафаси ТО

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномаларига—25 йил

1977 йил солномасидан

ТОШКЕНТ ГУЛЛАРИ

1977 йил 4 май

«Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ботаника боғида бу йил баҳорда етиштирилган гуллар ўзининг нафислиги ва чаманлиги билан кишиларга албатта манзур бўлади. «Октябрь юлдузи», «Данконинг қалби», тўқ қизил рангли «Коронадо» гуллари шулар жумласидандир.

Ботаника боғининг гулзорларида етиштирилган 25 минг туп янги нав гул ҳозир шаҳримизнинг майдонлари, боғлари, кўчалари, заводлари ва фабрикаларининг ҳовлиларини безамоқда...

Тошкентнинг табиат боғида етиштирилган юз мингга яқин анвойи гуллар, буталар, ўсимликлар Қорақалпоғистон ва Қозоғистон шаҳарларидаги кўча ва майдонларни ҳам безаб турибди. Табиат маскани ана шу қардош ўлкаларга бир неча йиллардан бери ўзининг нафис маҳсулотларини етказиб бермоқда».

ЖАҲОН СТАНДАРТЛАРИ ДАРАЖАСИДА

Кейинги йилларда Тошкент лак-бўёқ заводида ишлаб чиқарилаётган пол бўёқлари ва эмаллар ўзининг аъло сифати билан ҳамшаҳарларимиз ва қардош жумҳуриятлардаги истеъмолчилар ҳурматини қозонмоқда. Жумладан, ушбу корхонада тайёрланган бўёқлар қатор хорижий мамлакатларга ҳам жўнатилмоқда. Рўзномада юқоридаги сарлавҳа остида чоп этилган мақолада ишлаб чиқариш йўлга қўйилган янги бўёқ ҳақида ҳикоя қилинади.

«Тошкент лак-бўёқ заводининг коллективи мамлакатда биринчи бўлиб ғоят сифатли сариқ пигмент ишлаб чиқаришни ўзлаштирди... Республика химиклари юксак самарадор порошокнинг 20 тоннасини ураллик ҳамкасбларига жўнатдилар. Мутахассислар ўтказган тадқиқотлар Тошкент пигменти асосида тайёрланган эмаль ўзининг ранги ва маҳсулотнинг техник кўрсаткичлари юзасидан импорт хом ашёдан фойдаланиб ясалган маҳсулотдан қолишмаслигини кўрсатди.

Бундай бўёқ суртилган металлга на шамол, на ёмғир, на қор таъсир қилади, юксак антикоррозиявий хоссаларга эга бўлиб, минус 50 градусдан плюс 50 градусгача температураларга бардош беради.

Шу йил тошкентлик химиклар истеъмолчиларга 280—300 тонна ғоят сифатли пигмент юбориш ниятидалар...»

Рўзномада «Саломатлик ҳақида суҳбатлар» саҳифаси орқали турли касалликлардан сақланиш, соғломлик ва чиниқиш сирлари, ўсимлик ва меваларнинг хосиятлари, оналарга маслаҳатлар ёритиб борилиши азалий анъана ҳисобланади. Жумладан, рўзноманинг 13 июль сонида «Ибн Сино табобатидан» рукни орқали ёритилган мақолада табобатимиз буюк алломасининг овқатланиш тадбирлари ҳақидаги ажойиб насиҳатлари берилган. Инсоният бор экан, бундай фикрлар ҳеч қачон ўз аҳамиятини йўқотмайди. Қуйида муштарийларимиз эътиборига айрим ҳикматларни ҳавола этамиз:

«... Овқатларнинг бир-бирларига қўшилишлари билан таъсирлари ўзгаради. Ҳиндистон аҳолисининг тажрибали кишилари ва бошқалар: «Сутни нордон нарсалар билан қўшиб истеъмол қилинмасин ҳамда балиқни сут билан ейилмасин, булар мохов ва узоқ тузалмайдиган касалликларни келтиради, шунингдек, қатиқни пишлоқ билан, қушларнинг гўштлари билан ейилмасин. Ширгуруч устидан талқон ейилмасин, мис идишда сақланган ўсимлик мойини, ҳайвон ёғини овқатларга ишлатилмасин, юмшоқ ўтнинг чўғида пиширилган кабобни ейилмасин», деганлар.

Бир-бирига келишмаган овқатлар икки сабабдан зарар қилади. Бири ҳазм ўзаро келишмаслиги, ҳазм бўлувчининг ҳазм бўлмовчига қаршилиги. Ҳақиқатда ҳам қадимги замонда бадан тарбияга аҳамият берган кишилар турли овқатларни аралаш қилиб емаганлар, у вақтда уларнинг эрталабки овқатлари гўшт, кечки овқатлари нон бўлган».

Ҳозир сўлим пойтахтимизни метросиз тасаввур этиш қийин. Метронинг учқур поездлари ҳар куни юз минглаб ҳамшаҳарларимиз ва пойтахтимиз меҳмонларининг узоғини яқин қилади. Шаҳримиз метроси йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Бири-биридан муҳташам ер ости қасрлари аҳолига намунали хизмат кўрсатмоқда. Куни-кеча янги «Тинчлик» ва «Беруний» бекатларида синов поездлари қатнади. Ҳадемай шаҳримизнинг энг катта даҳаларидан бири Юнусободга ҳам учқур поездлар қатнай бошлайди. Ҳеч иккиланмай айтиш мумкинки, 1977 йилда жумҳуриятимиз ҳаётидаги энг йирик воқеа Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги арафасида Тошкент метросининг ишга тушиши эди. Рўзноманинг 7 ноябрь сонида чоп этилган мақолада ана шу буюк воқеанинг дебочаси — Тошкент метросининг ишга тушиши лаҳзалари ўз аксини топган.

«6 ноябрь куни Тошкент метрополитенининг дастлабки пассажирлари минг-минглаб чироқлар билан нурафшон, мармар ва гранитдан ясалган саройга ифтихор ҳисси билан қадам қўйдилар. Энг яхши метросозлар, фойдаланувчилар, жамоатчилик намояндалари, Ўзбекистон пойтахтининг пионер ва ўқувчилари олтита махсус поездга тушиб, бутун линия бўйлаб саёҳат қилдилар».

«Ер ости электричкаси» Тошкент шаҳрининг аҳоли зич бўлган жанубий районларини пойтахтнинг маркази билан туташтирди. Шаҳар транспортининг энг тезюрар ва қулай бу тури 12,2 километр масофани ўн тўққиз минут ичида босиб ўтиш имконини беради. Линияда қурилиш ва ишга тушириш-созлаш ишлари планда кўрсатилганидан ўн уч ой илгари бажарилди. Давлат комиссияси Тошкент метросига энг юқори — «аъло» баҳо қўйди. Узоқ орзиқиб кутилган дақиқа етиб келади. Машинист Лутфулло Исматуллаев моторли вагоннинг кабинасидаги ўз иш жойига ўтиради. Унинг ёнида — ёрдамчиси, метро поезди ҳайдовчилари орасида биринчи ўзбек қизи Амиргул Раҳматова ўтирибди...

Пассажирлар вагонларга жойлашдилар. Поездларни қабул қилиб олиш ва жўнатиш бўйича навбатчи қиз Назира Назарова ўзининг масъулиятли вазифасини биринчи марта бажаради. Репродукторлардан тез орада ҳамма кўникиб қоладиган, бугун эса ҳар бир кишини ғоят тўлқинлантирадиган: «Эҳтиёт бўлингиз, эшиклар ёпилади! Келгуси станция — Октябрь революцияси номли станция!» деган сўзлар янграйди.

Поезд силжийди. Оқ йўл!

ТОШКЕНТ ТРАМВАЙИНИНГ ШОНЛИ ЙЎЛИ

ШУ КУНЛАРДА шаҳар тарихидаги муҳим воқеа — Тошкент трамвайининг 90 йиллик тўйи муносиб нишонланмоқда. Шу муносабат билан кеча Тошкентда ўтказилган тантанали йиғилишда пойтахт жамоатчилиги вакиллари, мамлакатимизнинг элликта шаҳридан келган трамвайчилар, шаҳар электр транспорти корхоналари Бутуниттифоқ уюшмасининг аъзолари қатнашдилар.

Дарҳақиқат, Тошкент трамвайининг 90 йиллиги фақат ҳамшаҳарларимиз учун эмас, балки унинг маъракасига келган кўпгина меҳмонлар учун дўстликнинг ёрқин намунаси сифатида ҳам эсда қоладиган воқеа бўлди. Маълумки, бундан салкам юз йил муқаддам Тошкент шаҳар маҳкамаси билан «Тошкент трамвайи» жамиятини тузиш бўйича бельгиялик пайчилар билан шартнома имзолаган эди. Ушбу маъракада Бельгиядан келган меҳмонларнинг қатнашаётганлиги ҳам диққатга лойиқдир. Буни кеча шаҳримиз пойтахтида бўлиб ўтган маросимлар ҳам яққол кўрсатиб турибди. Бири-биридан ранг-баранг шодиёна тадбирлари унинг қатнашчилари қалбига олам-олам қувонч бағишлади.

Навоий театридаги тантанали йиғилишда Тошкент шаҳар Кенгаши ижроия комитетининг раиси О. Ҳ. Асқаров алоҳида ўрнак кўрсатган Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг бир гуруҳ ходимларига ҳукуматимиз мукофотларини топширди.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари П. Н. Нуъмонов қатнашди.

● **СУРАТЛАРДА:** шодиёнадан лавҳалар.

«Навоий гулшани» лавҳалари

ЎЗБЕК шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоийнинг машҳур «Хамса»сига кирган достонлар умумжаҳон бадиий адабиётида алоҳида ўрин тутади. Бу бебаҳо ёрқин ижод намуналари мактабларда, турли ўқув юртларида атрофлича севиб ўқиб-ўрганилмоқда.

Уларни таълим жараёнига янада яқинлаштириш мақсадида ушбу достонлар асосида алоҳида маърифий фильм яратишга киришилди. Тошкентда янги тузилган «Улуғбекфильм» ижодий бирлашманинг кино усталари томонидан суратга олинаётган мазкур ҳужжатли экран асари «Навоий гулшани» деб аталди.

Шуниси эътиборга сазоворки, янги лента тўла ҳолига келтирилгач, унинг муҳим воқеалари алоҳида кичик лентапарга кўчирилиб, ўқув фильмлари сифатида билим масканларига тортиқ қилинади.

Саодат ОДИЛОВА.

БАСТАКОР ТАВАЛЛУДИГА БАҒИШЛАНДИ

• УЛУҒ мутафаккир ва шоир Алишер Навоийнинг машҳур «Сабъаи сайёр» достони ўзбек мусиқа маданиятида катта воқеа бўлган «Дилором» операси учун асос қилиб олинган эди. Шўролар иттифоқи халқ артисти, атоқли бастакор М. Ашрафий томонидан зўр илҳом ва ҳаяжон билан ёзилган бу саҳна асари Навоий номидаги Ўзбекистон ССР давлат академик Катта театри репертуаридан мустаҳкам ўрин олган.

Шу жозибали постановкани яратишга доир, унинг саҳнавий талқини жараёнларини ўзида акс эттирувчи кўплаб қизиқарли материаллар, суратлар, кино лавҳалар мавжуд. Улар яқинда жамланиб, алоҳида кўргазма ҳолига келтирилди.

Янги экспозиция М. Ашрафий уй-музейида намойиш қилинади.

Акбар АЛИЕВ.

12 апрель—Фазогирлар куни

ГАГАРИННИНГ ҲАМШАҲРИМИЗГА АЙТГАН СЎЗИ

● Кимё фанлари доктори, Тошкент политехника олий билимгоҳи умумий ва анорганик кимё кафедраси мудири, профессор Қудрат Аҳмеров биринчи фазогиримиз Ю. А. Гагарин билан учрашиб, суҳбатларда бўлган, уни Қизил Майдонда кутиб олиш тантаналарида қатнашган олимлардан ҳисобланади. Ю. А. Гагарин парвозининг 30 йиллиги нишонланаётган шу кунларда биз ҳамшаҳримиздан фазогир билан бўлган тарихий шу учрашув таассуротлари билан ўртоқлашишни илтимос қилдик.

— Айтингчи, Қудрат Аҳмерович, сиз жаҳоннинг биринчи фазогири Юрий Алексеевич Гагарин билан қай шароитда танишгансиз.

— Уни роппа-роса ўттиз йил олдин кўриб, танишганман. 1961 йилнинг 12 апрели куни мен эрталаб аспирантурада ўқиётган Москва кимё-технология олий билимгоҳи лабораториясига бориб, энди илмий ишимни бошлаб турган эдим. Шунда билимгоҳда шов-шувлар, қийқириқлар, «Ура» деган овозлар эшитила бошлади. Мен ҳамкасбларим билан коридорга чиқдим. «Фазога одам учибди!», «Фамилияси Гагаринмиш!», «Фазогирга шон-шарафлар бўлсин!», «Ерга омон қайт, ҳамюрт!» каби шодиёна гаплар ва хитобларни эшитдим. Одамлар кийина бошладилар. Ҳамма Қизил Майдонга отланарди. Мен ҳам ишларни тўхтатиб шерикларим билан жўнадим. Кундузи соат бир ярим-иккиларда Қизил Майдондаги Бош универмаг пештоқига биринчи фазогир Юрий Алексеевич Гагариннинг расмини илиб қўйишди. Унинг илиқ чеҳраси, оддий ва жасур сиймоси ҳамон кўз ўнгимда. Одамларнинг шодлиги оламга сиғмасди. Шу куни туни билан Москва кўчаларида байрам ҳукм сурди. 14 апрелда Москва биринчи фазогирни кутиб олди. Қизил Майдонда халқ намойиши ўтказилди. Юз минглаб одамлар ҳукумат раҳбарлари билан ёнма-ён турган Ю. А. Гагаринни олқишладилар, унинг шарафига дил сўзлари, қаҳрамонлиги ва фазони ёриб ўтиб, коинот билан сайёрамиз ўртасида кўприк ташлаганлигини фахр ва эҳтиром ила таъкидладилар. Намойишчилар олқишлари бутун шаҳарга эшитилиб турарди. Мен ҳам шу намойишда қатнашиб, «Смена» фотоаппаратимда Юрий Гагариннинг расмини олишга муваффақ бўлдим.

— У билан кейин ҳам учрашганмисиз?

— Ўша йилнинг ёз ойлари эди. Мен Москва Давлат дорилфунунига борган эдим, у ерда Гагарин билан учрашувга тайёргарлик кетаётганлигини эшитдим. Дарҳақиқат, орадан кўп ўтмай билимгоҳнинг катта мажлислар залида учрашув бўлди. Шунда қулай вазиятдан фойдаланиб, мен Юрий Алексеевич олдига келиб сўрашдим, қўл қисишиб кўришдик. Мен аспирантлигимни билдириб, исмим ва фамилиямни айтдим. Шунда у «Исмингизнинг русча мазмуни нима бўлади?» деб сўраб қолди. Мен шошилиб «Мощность» бўлса керак дедим. Юрий Алексеевич кулиб туриб: «С мощным человеком стоит дружить!» дегани эсимда. Юрий Гагаринни кейин яна бир неча бор кўрдим. Аммо умри қисқа экан, оламдан бевақт кетди. Шуниси ачинарли.

— Бошқа фазогирлар билан ҳам учрашганмисиз, улар бажарган ишлар сизни қизиқтирганми?

— Фазогирлардан ҳамюртимиз В. Жонибеков билан билимгоҳимиздаги учрашувда қатнашиб, унинг коинотда бажарган ишлари билан қизиққанман. Фазогир Г. Гречко машҳур академик олимимиз бўлмиш Обид Содиқов билан ҳамкорликда кимёга оид илмий ишларни ҳамкорликда бажаришга киришганлигидан хабарим бор. Фазогир ўз кийимини менинг жиянимга фантастик фильмга тушиш пайтида бериб турганлигини ҳам эшитганман. Икки йил бурун фазогир бизнинг уйимизга ташриф буюрмоқчи бўлиб турганда мен зарурат юзасидан чет эл сафарига кетиб қолдим ва учрашувимиз кейинга қолдирилди. В. Терешкова, А. Николаев, А. Елисеев ва шу каби баъзи бошқа коинот забткорлари билан ҳам учрашувларда бўлганман.

— Сизнинг илмий ишларингиз коинот муаммоларига алоқадорми ёки йўқми?

— Бевосита алоқаси йўқ. Аммо мен шогирдларим билан ўрганган Чичибабин реакциясида синтез қилиб олган маҳсулотларимизнинг баъзилари коинотнинг узоқ масофаларида учраши ҳақидаги маълумотлар бизларни қизиқтириб қўйди.

— «Космосдаги кимёвий жараёнлар» асарингизда қандай масалалар ёритилган?

— Коинотга кўприк ташланар экан, дунё олимлари борлиқ оламнинг сирларини билишга киришдилар. Жуда қизиқарли маълумотлар олинди, юлдузлараро материя, комета, метеорит ва Ой жинсларининг таркиби ўрганилди. Метеоритларда топилган олмослар, турли минераллар, органик моддалар олимларни ўйлантириб қўйди. Эволюция учун муҳим бўлган аммиак, водород цианид, сув, цианацетилен, сирка альдегиди, гидроксил гуруҳи ва атомар ҳолдаги баъзи моддалар қолдиқлари коинот қаърига Ердан бориб қолмаганлиги амалий равишда исботланди. Балки аксинча, у моддалар Ерга тушиб, ҳаётнинг пайдо бўлишига сабаб бўлгандир, деган масалалар қўйилди. Ерда мавжуд бўлмай, Ой қаъридан топилган янги минераллар геологларимизни ҳам ўйлантириб қўйди. Фанда «Коинот молекулалари» деган ибора вужудга келди. Кимёвий моддалар бўлган формальдегид, водород ва гидроксил радикали (сув қолдиғи) ҳаммамизга маълум бўлган Сомон йўлининг таркибий қисмлари эканлиги эндиликда шак-шубҳа туғдирмайди. Юқорида номи тилга олинган асарда мана шулар ҳақида маълумот берилган.

— Ю. А. Гагарин парвозининг 30 йиллиги нишонланаётган шу айёмда кўнглингиздан кечаётган туйғуларингизни айтсангиз.

— Фазогирларимиз орасида жумҳуриятимиз маҳаллий халқи фарзандларини кўриш орзусидаман.

Суҳбатдош Саид ЕДГОРОВ.

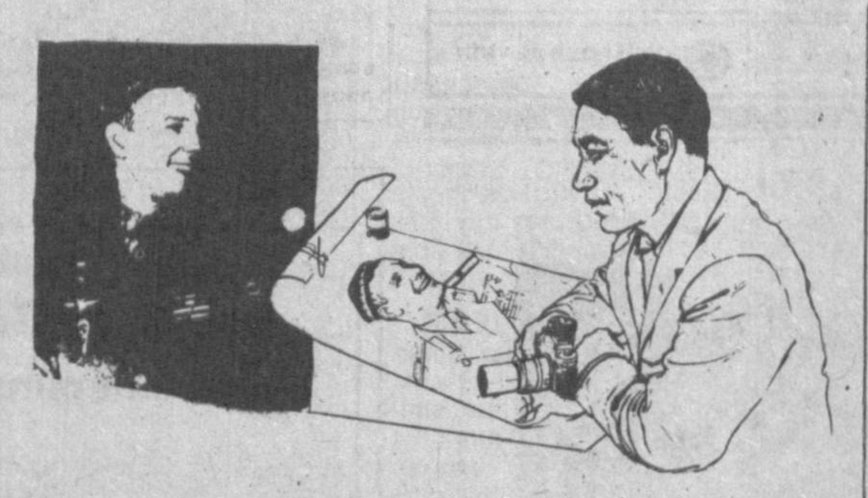

ИЛҲОМ МАВЗУИ

ИНСОННИНГ коинотга парвоз қилганига ҳам 30 йил тўлибди. Ю. Гагариннинг 1961 йилги илк парвози XX асрнинг улкан воқеаларидан бири бўлганди. Бу бизнинг илм-фанимиз эришган энг катта ютуқлардан бири эди. Орадан йиллар ўтди. «Восток», «Луноход» кемалари фазога учирилди, «Союз-Аполлон» Совет-Америка қўшма экспедицияси самода муваффақиятли фаолият кўрсатди. Эндиликда инсоният коинотни муваффақиятли тадқиқ этмоқда, унинг янги ва янги қирраларини ўрганмоқда. Бир сўз билан айтганда, турли давлатларнинг олим ва фазогирлари бизда бошланган ишни давом эттириб қўшни сайёраларни келгусида инсониятга хизмат қилдириш учун самарали изланишлар олиб боришяпти. Ҳозир фан-техника ривожини, эртанги ҳаётимизни самовий тадқиқотларсиз, ернинг сунъий йўлдошларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Космик кемаларимизнинг об-ҳавони олдиндан «айтиб» беришлари, ердаги қазилма бойликларни аниқлашдаги роли беқиёс. Фазогирлик мавзуси ёзувчиларимиз, шоирларимиз, мусаввирларимиз ижодига ҳам илҳом бағишлади.

Куни кеча муҳарриятимизга бир отахон ташриф буюрди. Маълум бўлишича, тошкентликлар мўйқалам устаси, 78 баҳорни кўрган Константин Валерьянович Пионтик ижодида ҳам фазогирлик мавзуси муҳим ўрин тутаркан. Бугунги байрам муносабати билан К. Пионтик ижодидан айрим намуналарни муштарийлар эътиборига ҳавола этишни лозим топдик. Ўйлаймизки, улар азиз оқшомхонларга ҳам манзур бўлади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: биринчи фазогир Юрий Гагаринни дўппида суратга олган сураткаш Григорий Пун ўз ижод маҳсули ёнида (юқорида); Ўзбекистон ССР халқ рассоми, санъатшунослик номзоди, жумҳуриятимизда кулолчилик санъатининг ривожига беқиёс ҳисса қўшган Муҳиддин Раҳимов томонидан Гагарин парвозига бағишлаб ишланган лаган эскизи (ўртада); «Восток-1» самовий кемасининг жажжи намунасини ишлаган Ўзбекистон ССР халқ рассоми, ҳайкалтарош Алексей Иванов (пастда).

ЯНГИ ҚЎЛЛАНМА

УМУМИЙ таълим мактабларида ўзбек тилини давлат тили сифатида атрофлича ўқиб-ўрганишга катта аҳамият берилмоқда. Эндиликда ўзбек тилини мустақил ўрганувчилар учун мўлжалланган методик қўлланмалар яратишга ҳам киришилди. Шу ўринда яқинда тайёрланган «Ўзбек тили бўйича мустақил ўқиш, ўрганиш қўлланмаси» ҳам диққатга сазовордир.

Тошкентдаги 97-мактаб ўқитувчиси Н. Ҳаимова, шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш илмгоҳи кабинет мудири Н. Солиҳўжаева ва тажрибали педагог Р. Абдурашидовлар муаллифлигида ёзилган мазкур методик ишда амалий машғулотларни уюштиришнинг энг қулай усуллари ёритилган. Ҳар бир дарс намунаси учун ўзбекча-русча ва русча-ўзбекча луғатлар танланган. Кундалик турмуш жараёнларида қўлланиладиган сўзларга доир мавзулар таҳлили ҳам мустақил ўрганувчиларда қизиқиш уйғотади.

Ўқувчилар, талабалар учун мўлжалланган бу методик қўлланма Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармасининг навбатдаги ахборотлар тўпламида ёритилди.

Анвар АЛИБОЕВ.

Бу—қизиқ

ХУШБЎЙ КИТОБЛАР

АМЕРИКА нашриётларидан бири хушбўй китоблар чиқара бошлади. Улар бўй тарастиб, нашр мазмунидан фарқ қилади. Масалан, денгизлар ҳақидаги китобдан туз ва сув ўтлари ҳиди келса, гулларга оид нашрлардан ясмин ва сирень бўй таратади. Қадимий янги йил айёми ҳақидаги эртаклардан игна баргли дарахт ва долчин ҳиди анқийди.

Бу босма бўёқларига хушбўй моддаларни қўшиш билан амалга оширилиб, ҳидлари ҳеч йўқолмайди. Китобхонларга, айниқса болаларга бундай нашрлар жуда маъқул келиши ўз-ўзидан аён.

ҚУРИЛМАЛИ АСАЛАРИЛАР

АМЕРИКАЛИК ихтирочиларнинг бу хилдаги янгиликлари, уяларидан тарқалиб кетган асалариларни жамлашга ёрдам беради. Бунинг учун изланаётган ҳашаротлар «туркумидан» бўлган бир неча асалари устига митти узатувчи қурилма елимланади. Унинг вазни бор-йўғи 0,035 грамм бўлиб, қуёш батареясидан қувват олади. Бу билан «қочоқларни» топиш техникага юкланади. Антенна йўналтирилган приёмник билан уяларини тарк этганлар ортидан бориш мумкин.

ҒАЛАТИ МОСЛАМА

Бу янги қурилма ҳам АҚШда ихтиро қилинган. У устма-уст қаватли қанотлари бўлган самолёт икки ўринли бўлиб, алюминдан ясалган. Устки қисми қаттиқ полиэстер билан қопланган. Самолётга қуёш элементлари ўрнатилган, қувват оладиган электродвигатель тезликни соатига 100 километргача таъминлайди.

Фозилжон ОРИПОВ таржимаси.

Партия фахрийси эъзозланди

ЙЎЛДОШ Бобожонов шонли жанговар ва меҳнат йўлини босиб ўтган. 1921 йилдан буён партия аъзоси бўлган Бобожонов фуқаролар урушида иштирок этган, комсомол, партия, совет ишларида ишлаган. Уни қаерга юборишмасин, ўз вазифаларини виждонан ва масъулият билан адо этган. Иттифоқ аҳамиятига молик шахсий пенсионер ҳалол меҳнати учун ҳукумат мукофотлари билан тақдирланган. Яқинда у тўқсон ёшга тўлди. Кексайиб қолганига қарамай, у уруш ва меҳнат фахрийлари Тошкент шаҳар ташкилоти раисининг ўринбосари вазифасида ишлаб, жамоат турмушида фаол қатнашмоқда. Юбилей муносабати билан уруш ва меҳнат фахрийлари Ўзбекистон республика жамиятида партия фахрийси қутланди. Й. Бобожоновни ўртоқлари самимий табриклашди. Уруш ва меҳнат фахрийлари Ўзбекистон кенгашининг раиси Р. Ғ. Ғуломов Й. Бобожоновга уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийлари Бутуниттифоқ нишонини, фахрийлар республика ташкилотининг фахрий ёрлиғини ва эсдалик совғасини топширди.

(ЎзТАГ).

Қутлов

(ДЎСТИМ ЙЎЛДОШ БОБОЖОНОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ МУБОРАК 90 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАЙМАН)

Ўзгачароқ бугун чарақлар қуёш,
Тўйдаман, шодликдан кўзларимда ёш.
Бугун тўқсонда, у асримга тенгдош,
Таъзим бажо айлаб, дейман эгиб бош:
Таваллудинг қутлуғ эй, бобо Йўлдош!
Инқилоб тонгининг порлоқ юлдузи
Кураш ва яшашнинг рамзидир ўзи
Ибрат китобидир ҳар айтган сўзи,
Қутлар бугун уни бу қадимий Шош
Таваллудинг қутлуғ эй, бобо Йўлдош!
Суронли даврлар эсимда ҳамон:
Эрк, деб ҳайқирарди замину замон.
Сен инқилоб ўғли, бўл доим омон,
Йилдан йилга сакраб, ҳатлаб юздан ош
Таваллудинг қутлуғ эй, бобо Йўлдош!
Минг йиллар мазмуни бор бу тўқсонда,
Диллар ҳаприқади эслаган онда.
Шу улуғлик бўлсин ҳар бир инсонда,
Ҳой Очил, дил сўзини сен айтишга шош:
Таваллудинг қутлуғ эй, бобо Йўлдош!

Очил ҚОДИРОВ,
1925 йилдан КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

ИККИ МИНГИНЧИ ЙИЛДА

ҲОЗИРДА иккиламчи хом ашёлар кимё саноатида турли хил буюмлар олишда асосий материалларга айланиб қолди. Бу хил материаллар айниқса полимер буюмларни тайёрлашда қўл келмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Полимерлар кимёси ва физикаси илмгоҳида етакчи тадқиқотлардан бири сифатида унга катта ўрин берилаётганлигининг боиси ҳам шундан.

Илмий муассасада иккиламчи хом ашёлардан полимер буюмлари олиш йўлидаги изланишлар яхши самаралар бермоқда. Кундалик маиший турмушимизда кенг ишлатилаётган поливинилхлорид полимер буюми ҳам илмгоҳ жамоасининг жиддий ютуғи бўлди.

Шу тадқиқот асосида икки мингинчи йилга бориб 15 миллион тонна атрофида маҳсулот ишлаб чиқариш кўзда тутилди. Бу хил полимерлар водопровод ва канализация қувурлари, рангдор линолеум каби қурилиш материалларини тайёрлаш имконини беради.

Шунингдек, илмгоҳда зарарсиз ва иқлим ўзгаришларига бардошли қўшилувчи моддаларни олиш усули ҳам ишлаб чиқилди. Бундай қўшилмалар ёғ-мой заводлари чиқиндисидан тайёрланади.

Озод АҲМЕДОВ.

«ИШОНЧ»: БИРИНЧИ СОН

⊙ Ўзбекистон Касаба уюшмалари «Ишонч» ҳафтаномасининг биринчи сони ўқувчилар қўлига тегди. Биз ҳафтаноманинг бош муҳаррири Тўлқин Қозоқбоевга бир нечта саволлар билан мурожаат қилдик.

— Тўлқин Муҳиддинович, ҳафтаноманинг илк сони чоп этилиши билан муҳбирлар жамоасини чин дилдан қутлаймиз.

— Миннатдорман. Мабодо саҳифалардаги материаллар ўқувчиларни мамнун этса қилган меҳнатимиздан розимиз.

— Ҳафтаноманинг чоп этилиш тартиби қандай?

— Ҳафтанинг ҳар душанба куни мунтазам дунё юзини кўради.

— «Тошкент оқшоми» ҳам душанба куни чоп этилади. Бу бахтли тасодиф, албатта. Айтмоқчи бўлганим: душанба куни фақат «Тошкент оқшоми» чиқар эди, энди эса икки рўзнома ўз муштарийларини хурсанд этади. Майли, бу лирик чекиниш ўз йўлига: ҳафтаноманинг олдида кўндаланг бўлиб турган муаммолар борми?

— Бор, албатта! Биринчи галда бу обуна масаласи. Яширмайман, обунамиз кўнгилдагидек эмас. Январь ойидаёқ ҳафтанома чиқиши ҳақида эълон берилганди. Ундан сўнг барча вилоят касаба уюшмалари кенгашларига, махсус илтимосномалар — Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши номидан, албатта — юборилди. Лекин ҳали ҳам натижаси кўнгилдагидек бўлмади. Яқинда яна қўшимча тадбирлар ўтказдик, энди ишимиз жонланиб кетса керак.

— Шунчалик фидойилик билан нашр этилаётган ҳафтаноманинг асосий мақсади нималардан иборат бўлади?

— Ҳафтаномани Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши таъсис этган. Федерация ўз ишини қайта қурди. Янги комиссиялар фаолият кўрсата бошлади. Ҳафтаноманинг чиқа бошлаши ҳам шу ўзгаришларнинг амалий интилиши десак тўғри бўлади. Демак, ҳафтанома меҳнаткаш халқимиз манфаатларини кўзлаб иш тутиши керак. Шунинг учун ҳам илк сонларимизданоқ маънавий қадрият, оила, иқтисодиёт, табиатни асраш масалаларига катта эътибор бера бошладик. Меҳнаткашларнинг белгиланган ҳақ-ҳуқуқлари поймол бўлмаслиги учун, уларнинг ҳимояси учун астойдил ҳаракат қиламиз. Касаба уюшмаларининг ҳам асл мақсади шундай-ку!

— Ҳафтаномада қандай бўлимлар фаолият кўрсатяпти?

— Касаба уюшмалари ҳаёти, маънавият ва маданият, ижтимоий адолат ва халқ турмуши, хатлар ва оммавий ишлар, тижорат бўлимлари мавжуд. Ҳар бир бўлимда икки-учтадан ходим хизмат қилади.

— Мабодо журналистлар ҳафтаномада ишлаш истагини билдиришса, уларнинг истаги қондириладими?

— Яхши, ҳалол, изланувчан журналистларга бир биз эмас, бошқа муҳарририятлар ҳам ҳамиша муҳтожлик сезса керак.

— Тўлқин Муҳиддинович, «Ишонч» ҳам ўз ўқувчиларини топсин.

— Айтганингиз келсин.

Тоҳир ЙЎЛЧИЕВ.

⊙ Қуйида «Ишонч» ҳафтаномасининг шу душанба куни чиққан 1-сонидаги «Эркаклар, бир ўпишайлик!» мақоласини оқшомхонлар эътиборига ҳавола этмоқдамиз.

ХАФА БЎЛАДИГАНЛАРГА ҲАЗИЛ, ҲАЗИЛНИ КЎТАРАДИГАНЛАРГА ЧИН

ЭРКАКЛАР, БИР ЎПИШАЙЛИК!

⊙ Сарлавҳани ўқиб ҳайрон бўлаётгандирсиз. Ҳайрон бўлманг, бугун «ўпич» сўзи уят ҳисобланмай қолган. Одоб йўқ жойда уят бўлармиди! Аввалари орияти бор куёв ва келинлар ўз севгилилари билан бўладиган ҳиссий муносабатларини ўзгалардан яширар эдилар. Лекин ҳозир бу удумлар, афсуски, йўқолиб боряпти.

ЕМҒИРДАН кейин бодраб чиққан қўзиқориндек, айрим арбоблар бошлаб берган эркаклар билан эркакларнинг ўпишиш «касали» бизда ҳам болалаб кетди. Бу ҳам майлия, ўпишиб сўрашиш одат тусига кирди. Яна қанақа денг: чўлпиллатиб. Ҳа-ҳа чўлп-чўлп қилиб! Бировлари бир маротаба, бошқалари икки, ҳатто уч марта «бўса» айирбошлашади. «Ё алҳазар», деб ёқангни ушлайсан!

Манглайдан, юздан ўпиш ҳам урфга кирар, буларга ҳам бир амаллаб чидармиз. Ишқилиб буруңдан ўпиш одатга кирмасин-да!

Луғатларни титкилаб кўрдим. Қўлимга З. М. Маъруфов таҳрири остида нашр этилган икки жилдли ўзбек тилининг изоҳли луғатини оламан. Унда «ўпмоқ», «ўпиш» сўзларига «эркалаш ёки севги-муҳаббат ифодаси сифатида кимсанинг бирор ерига лабларини тегизмоқ, бўса олмоқ» деб изоҳ берилган.

Эсингизда бўлса Абдулла Қаҳҳорнинг «Майиз емаган хотин» ҳикоясида бир ўрин бор. Хотин «Садқаи эркаклик кетинг, хилватга тортиб ўпишни ҳам билмайсиз!» дейди.

Ажабо! Абдулла аканинг ҳикоясини ўқиган эркаклар, эҳтимол, хотинларидан дашном эмаслик учун ўпишиш санъатини ўз дўстлари, биродарларида синаб, тажриба тўплашаётганмиканлар?!

ЭРКАКЛАР БИЛАН ЭРКАКЛАР ЎПИШИБ СЎРАШИШАЁТГАНЛИГИНИ КЎРАЁТГАН АЁЛЛАРИМИЗ ҲАМ ҲАЙРАТДА; КЎЧАДА ЎРГАНГАН ИШНИ УЛАР УЙДА ТАКРОРЛАШАРМИКИН ЁКИ ЙЎҚМИ?

Эсимда биринчи бўса... қон томирларимда гупириб, пешонамдан тер чиқиб кетган эди, ўшанда. Бир дақиқа тилдан ҳам қолгандим. Кўзимни қаёққа олиб қочмай, у кўринарди. Унинг нигоҳига бардош бериш осон эмасди. Табиат инъом этган шу даража сеҳрли ёноқларнинг ҳарорати эса шунчалар баланд эдики, бундай дамлар, афсуски, ўтди кетди.

Лабимдаги сеҳрли ҳарорат сўнди. Чунки бир кунда нечта қадрдонларим билан ўпишиб сўрашаман. Эҳтимол, эркакларимиз лабидаги жазиллатадиган оловдек ҳарорат аёлларимизга етгунча парчаланиб, илиқ-милиқ ҳолига келиб қолаётгандир. Агар бутунлай совуб бўлмаган бўлса?! Эртага аёлларимиз: «Садқаи эр кетинг, мунча совуқсиз, ўпишни ҳам билмайсиз» деб қолишса, нима деган одам бўламиз-а?

⊙ Эркакларни табиат бўса олувчилар қилиб яратган. Демак эркак номига иснод туширмай удумимизда сўрашиш қандай бўлса шундай қўллайверайлик. Ҳароратимизни эса рафиқаларимизга асрасак қандай соз бўларди! Нима дедингиз, биродар эркаклар!!

Тўлқин МУҲИДДИН.

⊙

ДАВРИМИЗНИНГ МАШҲУР КИШИЛАРИ. СССР фазогир учувчиси, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони ҳамюртимиз Владимир Жонибеков ва миришкор боғбон, Ўзбекистон шароитида лимон етиштиришни йўлга қўйган соҳибкор Зайниддин ака Фахриддинов.

Рустам Шарипов сурати.

⊙

АНЖУМАННИНГ БИРИНЧИ ЙИҒИНИ

БУГУН 12 апрель куни Садриддин Айний номидаги Самарқанд Давлат педагогика олий билимгоҳида Ўзбекистон ССР Халқ таълими, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари ҳамда жумҳурият ўқув-методика маркази томонидан ташкил этилган ўзбек тили доимий анжуманининг биринчи йиғини «Ўзбек тилини ўрганиш ва ўқитишни қайта қуриш ҳамда такомиллаштиришнинг долзарб масалалари»га бағишланди.

Анжуманда Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Фарғона, Қўқон, Қарши, Термиз, Гулистон, Сирдарё, Жиззах, Андижон, Ленинобод, Хоразм, Наманганадан ташқари Москва, Ленинграддан олимлар ва мутахассислар иштирок этмоқдалар.

Анжуман иштирокчилари мактабгача тарбия ва бошланғич таълим мактабларида, ўрта умумий таълим мактабларида, олий ўқув юртларида она тилини ўқитиш ва уни такомиллаштиришга бағишланган маърузалар тинглайдилар ва уни муҳокама қиладилар.

Суннатулла РИЗАЕВ,
педагог.

Тарих зарварақларидан

СОҲИБҚИРОН ҲУКМДОРЛИГИДА

● Тарихимизда ўтган ҳукмдорлар орасида Амир Темур (1333—1405 йиллар) алоҳида ўрин тутади. Унинг саркардалик истеъдоди барчага маълум. Амирнинг истилочилиги, қонхўрлиги, жоҳиллиги хусусида кўп ёзилган. Айни вақтда унинг мамлакатни бошқариш ва ўлка иқтисодини кўтариш борасидаги фаолияти шу вақтгача деярли маълум эмас. Ахир мўғул мустамлакачилари 150 йил обдон талаб хонавайрон бўлган Сирдарё ва Амударё оралиғи — Мовароуннаҳр Амир Темур ҳокимият тепасига келгандан сўнг қисқа вақт ичида гуллаб-яшнаган ўлкага айланиб, бутун Европа ҳукмдорларини ўзига чорлаганлиги диққатга сазовор эмасми? Қуйидаги лавҳалар унинг шу соҳадаги фаолиятидан далолат беради.

КУЧ — АДОЛАТДА

БИР куни Амир Темур ўз даракчиларидан Самарқандда аллақандай одам пайдо бўлгани ва ўз ҳолича қозилик қилаётганидан хабар топади. Одамлар амалдорлар зулмидан бевосита унга мурожаат қилармиш. Унинг ҳукмини эса шу одамлар ҳеч иккиланмай ижро этармиш. Амир Темур фармонига биноан ана шу халқ қозисини унинг ҳузурига олиб келишади. Камтар либосдаги бу кекса одам соҳибқирон олдида ўзини жуда эркин тутади.

— Гуноҳкорни адолат билан жазолаш учун не даркор? — сўрайди уни синаш мақсадида Темур.

— Адолатли ҳукм чиқариш учун, — жавоб беради донишманд чол, — торозининг икки палласи етмайди, соҳибқирон. Сизнинг қозиларингиз ана шу икки палланинг бирида жиноятни, иккинчисида эса жазони тортишади.

— Хўш, унда яна нима керак? — ажабланиб ҳамда қизиқсиниб сўрайди Темур.

— Тарози паллаларига яна бир палла даркор.

— Нима учун?

— Жиноятчининг ўзини тортиб кўриш учун. Авваламбор ана шу паллани, кейин жиноят ва жазони тортиш керак. Ана шунда адолат қарор топади.

Бу жавоб Темурни ўйлантириб қўяди. Кейин соҳибқирон донишманд сўзларидаги маънони англаб етади. Халқ танлаган ва ишонган бу одамдан фойдаланиш учун уни ўзига вазир қилиб олади. Донишмандга қийин ва ғоят масъулиятли вазифа юклайди.

— Вазифангиз менинг ишларимга қозилик қилиш. Янглиш фармон қилсам, хатога йўл қўйсам дарҳол юз-хотир қилмай мени огоҳлантириш.

Донишманд рози бўлиб ҳукмдорга умрининг охиригача қозилик қилади. Амир Темур ўзининг «Таржимаи ҳоли»да унинг номини эслаб ўтган. Насриддин Аромир шу тариқа подшонинг устидан назорат қилувчи халқ вакили бўлган. Гап шундаки, Амир Темур «Куч—адолатда» шиорига амал қилган.

ПОРАХЎРНИНГ ЖАЗОСИ

ТЕМУР бир куни шаҳар бош мироби камбағалларга сув бермай бойларга ён босганини эшитиб қолади. Тергов чиндан ҳам бу воқеани тасдиқлайди.

— Олиб боринг!

Амирнинг ҳукми шундай бўлади. Жаллод халойиқнинг кўз олдида бош миробнинг калласини олади.

1404 йилда рўй берган яна бир воқеа диққатга сазовор. Леон ва Кастилия қироли Генрих III элчиси камергер Рюи Гонзалес Де Клавихо шарафига берилган зиёфат вақтида Темур катта боғда шахсан ўзи қозилик қилади. Гап шундаки, жуда катта мансабдор шахс — Самарқанд шаҳар ҳокими устидан ариза тушган эди. У пора эвазига баъзи ишларни қилган. Қариндош-уруғларини даромадли мансабларга қўйган. Оддий фуқароларга зулм қилаётган амалдорларни ўз паноҳига олган. Самарқанд ҳокими олий мартабали дўстларини паноҳ топиб ўзини юқори тутади.

Темур зиёфатда ҳамма кайфу сафо қилаётганига қарамай, чет эл элчилари ҳузурида бўлишига қарамай, ана шу ишни ҳал қилишни ўйлайди.

Соҳибқирон амри билан гувоҳлар ҳикоялари тингланиб, далиллар кўрилади. Ҳоким жиноятлари очилади.

— Олиб боринг!

Катта боғ ўртасига зудлик билан дорлар қурилади. Темур ҳукмидан даҳшатга тушган ҳоким илтижо билан сарой амалдорларига, ўзига ҳомийлик қилиб юрган дўстларига қараб улардан нажот кутади. Олий мансабдорлардан бири Темур олдида тиз чўкиб:

— Ҳоким дўстимнинг гуноҳидан ўтинг, — деб илтижо қилади.

Темур бунга жавобан буюради:

— Уни ҳам олиб боринг!

Ҳоким ва унинг дўсти ёнма-ён дорга осилади. Улардан кейин эса гўштни баланд нархда сотишда айбланган қассоб қатл этилади.

МАОШИ БОЗОРГА ҚАРАБ

ХАЛҚ фаровон бўлса давлат ҳам бой ва қудратли бўлади. Амир Темур ҳукмронлигини бошлаганда ана шу қоидага амал қилган. Янги ариқлар очиш, ташландиқ ерларни ўзлаштириш, ҳунармандчилик ва савдо-сотиқни ривожлантириш доимо унинг эътиборида бўлган.

Янги ерни ўзлаштирган деҳқон икки йилга солиқдан озод қилинган. Ташландиқ жойларни экинзорга айлантирмоқчи бўлган камбағалларга от-улов, омоч, хўкизлар ижарага берилган. Гадолар ва тиланчилар давлат ҳисобидан боқилган. Ишга яроқли одам тиланчилик қилса биринчи марта кечирилган, иккинчи марта бу ҳол такрорланса у қулликка берилган. Шунинг учун ҳам Темур мамлакатида кўча-кўйларда гадолар деярли учрамаган.

Катта йўлларда соқчилар савдогарлар ва саёҳатчиларни қўриқлаган. Йўқолган ёки ўғирланган нарса учун соқчилар шахсан жавоб беришган. Ўғрилар, қароқчиларга шафқат қилинмай дорга осилган. Ҳар бир шаҳар ўз мактаб, мачит, қироатхона ва қозихонасига эга бўлган. Бозорларда тартиб ва нарх-наво устидан назорат, айниқса кучли эди. Раислар, мухтасиблар бозор айланиб харидор ҳақига хиёнат қилган сотувчини қаттиқ жазолашган. Молларнинг нархи беўрин ошмаслиги, чайқовчилик бўлмаслиги ва умуман бозорда мўлкўлчилик ва арзончилик ҳукм суришига интилиш бош мақсад эди. Чунки Амир Темур давлатидаги барча амалдорлар маоши бозордаги кундалик зарур харид моллари нархига қараб белгиланар, гоҳ кўтарилиб, гоҳ пасайиб турарди.

Соҳибқирон давлат идорасида 12 амалга риоя қилиб, фуқароларини 12 тоифага, ҳарбийларни эса 12 даражага бўлган. У биринчи тоифага пайғамбар авлодлари саидларни, уламоларни, иккинчи олий тоифага барча илм-фан, маданият, санъат соҳиблари — зиёлиларни киритиб уларга давлат хазинасидан маош тўлаган. Саркардалар, давлат, хўжалик арбоблари улардан кейинги тоифада бўлишган. Оддий аскар маоши бир от, ўнбошиники 10 отга тенг бўлган. Бозордаги нарх-навога қараб бу миқдор ўзгариб турганини ҳам эслатиш даркор.

ФУҚАРО САДОҚАТИ

1405 йилда Хитой императори Темурбекнинг ўзига қарши бошлаган юришини эшитиб элчи юборади. Император ўз номасида шундай деган:

— Хитойга етиб бориш учун кўп тўсиқлардан ўтиш даркор. Чексиз, ҳудудсиз, сувсиз чўлу биёбонлардан ўтиш лозим. Билсанг, Хитойда 12 минг шаҳар бор, уларнинг ҳар бирида 12 минг лашкар туради. Сенга яхши маслаҳат берамиз. Хавфли йўлингдан қайт. Ишон, бизнинг мамлакатга етиб келгунча шармандаларча ҳалок бўласан.

Амир Темур баланд тепаликда ўтирган ҳолда Хитой элчиси гапларини тинглаган ва жавоб тариқасида дастрўмолини пастга улоқтирган. Ўша заҳоти ўнлаб одамлар хавф-хатардан чўчимай ўзларини пастга отиб дастрўмолни олиб чиқишган.

— Кўраяпсанми, — дейди мамнун ҳолда соҳибқирон, — фуқароларим менга қандай садоқатли. Ана шу ҳақда юртингга қайтгач ўзини Само ўғли деб атовчи ҳукмдорингга айтиб бер. Келгуси йил баҳорида Пекинга бориб ҳукмдоринг фуқаролари садоқатини синаб кўрмоқчиман. Жавобим шул. Хайр, сенга!

Темурнинг сўзлари мақтанчоқлик эмас эди. Халқ ва қўшин унга беқиёс ишонган. Бозорлардаги арзончилик, ўлкадаги тартиб-осойишталик, қонунчилик — халқ фаровонлигини таъминлаган, шунинг учун эл-улус унга, ҳукмдорга садоқатли эди.

Юртини мустамлакачи мўғуллар истибдодидан 1370 йилда озод қилган Темур мамлакат ҳаётини қисқа муддатда қайта қурган эди. У қайта қуришни дастлаб ишончли қўшин тузишдан, ўлкага тартиб-қоидалар беришдан, бошлади. Мамлакат идорасида олиму фузалолар мададига таянди, уларнинг маслаҳатларига қулоқ тутди. Ўз даврининг энг янги фан, техника ютуқларини дадил амалиётга қўллади. Унинг қўшини ўша даврда эндигина кашф этилган ўточар қуроллар билан таъминланган эди. Амир Темур Англия, Франция, Испания, Византия, Генуя, Венеция каби Европа мамлакатлари билан бевосита алоқа ўрнатгани ҳам эътиборга лойиқ. 35 йил ичида (1370 — 1405) Темур Мовароуннаҳрни бутун Европага танитди ва машҳур қилди.

Шу жиҳатдан олганда Европанинг ҳарбий тарихчиларидан Гаммернинг соҳибқирон Амир Темурга ҳукмдор сифатида берган баҳоси қизиқ.

— Темурни Александр Македонский билан таққослаш мумкин, — деб ёзади Гаммер. — Бу таққослаш уларнинг жасурлиги, фотиҳлик фаолиятларидаги ўхшашликка асосланади. Юнон ва Форс тараққиёти гуллаган даврда саҳнага чиққан Александр Македонскийнинг Темурга қараганда таълими юқори эди, аммо Темур саркарда ва забт этилган эл-юртлар ҳукмдори истеъдоди жиҳатидан ундан ўзиб кетди. Александр дабдаба, ҳашамдан нозиклашган халқларни забт қилган бўлса, Темур жанговар подшоликларни истило қилди. Биринчиси тахтда туғилган бўлса, иккинчиси кўрғончада туғилди. Ана шундай фарқдан қатъи назар жаҳон саҳнасига чиқишда темир барқарорлик, фавқулодда ўзини тута билиш, ўрни келганда эҳтиёткорлик Темурни юксак қудрат чўққисига кўтарди ва бу фазилатлар уни умрининг сўнгги дақиқаларигача тарк этмади.

Соҳибқирон Амир Темур шахсига адолат кўзи билан қарашда Европа олимларидан ўрнак олса арзийди.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
тарих фанлари номзоди, доцент.

Куни кеча пойтахт Давлат цирки биноси ёнида машҳур дорбоз Тошканбоевлар сулоласининг асосчиси Тошканбой Эгамбердиев таваллудининг 125 йиллигига бағишланган хиёбоннинг очилиш маросими бўлиб ўтди. Ушбу тадбирда Москва ва Тошкент циркининг артистлари, Ўзбек Давлат филармониясининг, Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмасининг вакиллари ва шаҳримиз аҳолиси иштирок этди.

СУРАТДА: цирк атрофига дарахт кўчатлари ва гуллар ўтқазишаётган пайт.

Ф. Қурбонбоев (ЎзТАГ) сурати.

Дам олиш оқшомида

ЁШ МАҚОМЧИЛАР

ПОЙТАХТИМИЗДА яна бир умрбоқий анжуман ўз ишини бошлади. Ўзбекистон ССР Маданият вазирлиги ва М. Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси ташаббуси билан 1983 йили илк бор бошланган ёш мақом ижрочилари кўрик-мусобақасининг навбатдаги учинчи анжумани консерватория биносида ўз ишини бошлади.

Бу гал, кўрикнинг мавқеини кенгайтириш мақсадида, республикамиздан четда истиқомат қилувчи ва бу санъат намунасидан хабардор барча санъаткорларни жалб этиб, у минтақа кўриги деб эълон қилинди.

Кўрикда 50 га яқин ёш истеъдодли йигит ва қиз қатнашиш истагини билдирдилар. Булар Андижон, Фарғона, Хоразм, Қашқадарё, Тошкент каби вилоятлардан, шунингдек, қўшни Тожикистоннинг Душанбе шаҳридан ҳам ёш мақомчилар ташриф буюришган.

Мусобақа қатнашчиларининг чиқишларини тўғри баҳолаш учун етук санъаткорлар ва мусиқашунослар жалб этилган. Улар ичида Ўзбекистон ССР ва Тожикистон ССР халқ ҳофизи Маъруфхўжа Баҳодиров, Ўзбекистон ССР халқ ҳофизи Паттоҳхон Мамадалиев, Ўзбекистон ССР халқ артисти Абдуҳошим Исмоилов, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Орифхон Ҳотамов ва Турғун Алиматов ва бошқалар бор. Ҳайъатга таниқли олим, мусиқашунослик фанлари доктори, профессор Файзулла Кароматов раислик қилмоқда.

Яқин кунларда кўрикнинг иккинчи ва учинчи босқичлари ҳам ўтказилади. Сўнгра ғолиблар, совриндорлар аниқланади.

Соибжон БЕГМАТОВ,
мусиқашунос.

Бувижон, ўқиб беринг

ЎҚИТУВЧИМ

Келдим учиб,
Олди қучиб,
Тутиб китоб,
Берди одоб —
Ўқитувчим,
Ўқитувчим.
Меҳрин сочди,
Кўзим очди,
Гўё Қуёш —
Бизларга бош —
Ўқитувчим,
Ўқитувчим.
Эл бахтида,
Биз кафтида.
Асл боғбон
Бўлсин омон —
Ўқитувчим,
Ўқитувчим.

ШОД

Бобом бергач
Шоколад
Барчамиз бўлдик
дилшод.
— Раҳмат
Айтдик бобомга,
Бобом ҳам
Бўлдилар шод.

АЖАБО

Лаппар-лаппар
Ёғди қор,
Жилоланиб
Мисли гул,
Бизнинг кичкинтой
шунқор,
Севинчга тўлиб буткул:
— Уйимизда-чи ада,
Келганмиди,
қорбобо!..
Деразамизга боплаб
Гул солибди —
Ажабо!!.

ДЎСТЛАР

Ниҳол экар
Элмурод,
Сувни қуяр
Дилмурод.
Иноқ ишлашар улар,
Хурсанд бўлар
Қарилар.
Дейишар қилиб ҳавас:
— Ниҳол эккан,
кам бўлмас!..

Ҳаким БОЗОР.

Ёдномалар

⊙ Бир ижодий суҳбатда марҳум санъаткор Рустам Бобохонов: «Менинг дадам бувангиз билан кўришган эканлар», — дегандилар. Бу хабарни эшитиб отахон ҳузурларига бориб, у киши билан суҳбатлашгандим. Бугун ота-болалар оламдан кўз юмишган. Бироқ, улар айтиб берган хотира қолди. Ана шу эшитганларимни Абдулла Қодирий таваллудининг 97 йиллиги нишонланган бир пайтда сиз, азиз муштарийларга ҳавола этяпман.

«СОЛИҲ МАҲДУМ УЙИДА ҚАНДИЛЛАР БЎЛМАГАНКУ?»

Абдулла Бобохонов ҳикоясидан:

— Мен 1912 йили Тошкент шаҳар Шайхавантоҳур даҳа, Ҳадрадаги Ҳовуз боғ маҳалласида савдогар оиласида туғилганман. Отам Бобохон Мирқурбонов 1939 йили 98 ёшда вафот этдилар. Ёшлигимда Мир Мусо қорида таҳсил олганман. Инқилобдан сўнг Қоратош маҳалласидаги Шайх Саъдий мактабига ўқишга кирдим. Синфимизда Абдукарим исмли бола бўлиб, унинг Йўлдош ака деган поччаси бўларди. У киши Эски шаҳардаги беда бозорнинг ёнидаги хўжалик моллари дўконида ишлардилар. Йўлдош ака саводхон бўлиб дадам билан ошналиги бор эди. Шунинг учун мен у кишиникига Абдукарим билан бориб турардим. Еттинчи синфларда ўқийдиган пайтим эди, дам олиш кунларининг бирида эрта билан Абдукарим уйимизга келиб:

—Сени поччам айтиб юбордилар. Кечқурун уйларига борарканмиз. Абдулла Қодирий меҳмон бўлиб келарканлар, — деб кетди.

Адабиётга бўлган ҳавасимни сезганликларидан мени уйларига таклиф этганликлари учун Йўлдош акамдан жуда хурсанд бўлиб, тушдан сўнг йўлга тушдим. Кун совуқроқ, қиш чиқиш маҳали эди, чамамда.

Борсам Йўлдош акам билан Абдукарим уйда экан, илиқ кутиб олишди. Ўртоғим билан дастурхон тузатишга қарашган бўлдик. Қоронғу тушай деганда эшик тақиллади. Оз вақт ўтмай Йўлдош ака хонага қорачадан келган, устларида кул рангга мойил бўбри (ҳайвон номи — Ш. Қ.) пальто, бошларида чақмоқ телпак, оёқларида амиркон маҳси-калиш кийган кишини бошлаб кирдилар. Фотиҳадан сўнг меҳмон:

— Номоз ўқиб олсам, — дедилар.

Номоздан сўнг биз у кишига салом бердик. Дастурхонга ўтиргач, Йўлдош акам бизни Абдулла Қодирий билан таништирдилар. Ўша пайтдаги гапларнинг баъзилари ёдимда қолганди. Абдулла Қодирий дегандилар:

— Бир куни туш кўрдим. Қиш бўлса ҳам боғимда гуллар очилган. Қўлларида асо тутган нуроний отахон келиб «туринг», дедилар. Уйғонсам сўфи азон айтяпти. Ўрнимдан туриб, таҳорат олдим-да бомдодни ўқидим. Сўнг ижодга берилдим.

Суҳбат мавзуи савол-жавобга ўтганда мен сўрадим:

— Абдулла ака, «Меҳробдан чаён» романингизда бир жумла бор. Шуни тушунмадим.

— Қайсиниси?

— Гумбази нилигун қандилида шамъи кофурийлар ёқила бошлаган эди.

— Ҳа, «Ҳаёт шамъи» бобида шундай жумла бор.

— Ахир, Солиҳ Маҳдум камбағал бўлса, унинг уйида қандил нима қилади? — дедим.

Абдулла Қодирий кулиб:

— Бу ерда сўз мажозий, яъни: «Гумбази нилигун қандилида» — осмон, «Шамъи кофурийлар» — юлдуз маъносида ишлатилган, дедилар.

Мен жавобдан қаноатландим. Йўлдош ака китобнинг ёзилиши тарихи ҳақида сўраганларида, Абдулла Қодирий мис ҳовуз ясаган уста ҳақидаги ривоятни сўзлаб бергандилар, Йўлдош ака:

— Келажакда қандай китоб ёзмоқчисиз?—деб сўрадилар. Абдулла Қодирий: «Номоз ўғри тўғрисида бир китоб битмоқчиман», дегандилар.

Мен кейинчалик яна Абдулла Қодирий билан учрашдим. Бу галгиси энди бошқача бўлди. Мактабни тугатиб, Ильич заводига ишга кирдим. Куз ойларида заводда шанбалик уюштириладиган бўлиб, эрта билан завод клубига бордим. Карим ака клубга 200 дан ортиқ одамларни жамлаб, кўсак чувитиш билан банд эканлар. Карим Икромов (Акмал Икромовнинг акаси) завод фирқа қўмитасининг котиби эдилар. Мени ёнларига чақириб, қўлимга қоғозга ўроғлиқ бир нима бердилар. Очсам «Ўтган кунлар». Мен ҳайрон бўлиб Карим акага қарадим. У киши: «Сен китобни ўқийвер, одамлар зерикмасин», — дедилар. Карим аканинг қистовлари билан саҳнага қўйилган микрофонга яқинлашиб китобни очдим. Одамларнинг қўллари иш билан машғул-а, қалблари «Ўтган кунлар»да. Шу аснода кечгача китобни ўқидим.

«ЎРИК ЖОНИМИЗНИ САҚЛАБ ҚОЛГАНДИ»

Мўйиддин Жамолиддин Маҳдум ўғли ҳикоя қилади:

— Отамиз Жамолиддин Маҳдум мулла бўлиб, Ҳожимал (ҳозирги Эски жўвадаги Табиат музейи ёни)даги Беглар-Беги мадрасасида мударрис (ўқитувчи)лик қилардилар. 1933 йили 50 ёшда вафот этганлар.

Мен кўктераклик соҳибкор Инoғомжон отага куёв бўлган йилларим эди. Қайнотам қиш кунларининг бирида ҳовлимизга қорачадан келган бир кишини бошлаб келдилар. Отам улар билан узоқ вақт гаплашиб ўтиришди. Мен уларга хизмат қилиб суҳбатларини тинглай олмагандим.

Баҳор ойлари эди. Бир куни отам:

— Юр, сени Абдулла Қодирийникига олиб бораман, — дедилар.

Икковлашиб йўлга тушдик. Самарқанд Дарвоза мавзеига бориб, чамаси 500 одим юргач, бир дарвоза олдига келиб тўхтадик. Ичкарига кирсак, боғда қишда бизникига келган киши юрган экан. У киши бизни қаршилаб ичкарига бошлади. Йўлкадан юриб шийпонга чиқиб ўтирдик. Суҳбат бошланди. Ўша пайтдаги гапларнинг бари ёдимда йўқ. Фақат дадамнинг кўп гапириб, мезбоннинг ора-чора калима ташлаб, қулоқ солиб ўтирганини эслайман. Суҳбат мавзуидан уй эгаси Абдулла Қодирий эканлигини англадим. Меҳмондорчилик тугагач, уйга қайтдик. Йўлда отам:

— Ёзувчи дегани ҳам шунақа бўладими? Ҳеч гапирмайди-я, — дедилар.

Орадан оз вақт ўтмай Абдулла Қодирийни Турон кутубхонаси олдида учратиб қолдим. Салом-аликдан сўнг сўрадилар:

— Қиблагоҳ тузукмилар?

— Раҳмат, қани уйга юринг, — дедим.

— Бошқа сафар, — деб хайрлашдилар.

Куз ойларида Абдулла ака ҳовлимизга яна ташриф буюрдилар. Қўлларида тўртта ўрик кўчати бор эди. «Мулла ака, боғингизга экинг, деб олиб келдим», дедилар отамга.

Отам кўчатларнинг бирини боғимизга, иккинчисини кўчага эктирдилар. Учинчисини шогирдлари кўктераклик имом Мулла Абдулазиз домлага бердилар. Тўртинчисини ҳам шогирдлари, ҳаммаҳалламиз Бўри Ҳазратнинг куёви, Миён Мўмин (асли қўқонлик) Ҳазратга бергандилар.

Йиллар ўтгач, ўриклар ҳосилга кирди. Улар шундай ажойиб мева қилдики, ўрикнинг ярми қизил, ярми оқ эди. Кўриб кишининг кўзи тўймасди.

Ҳовлимиздаги ўрик 1937 йили тўсатдан таг-туги билан ағдарилиб тушди. Кўчадагиси эса Ватан уруши йилларида жонимизга оро кирди. Ўша оғир йилларда бозорда бир кило гуручнинг нархи 240 сўмга чиқди. Хотиним — Лазокат ўрикларнинг бир донасини беш сўмдан сотган кунлари ҳам бўлди. Хуллас, Қодирий инъом этган ўрик кўчати оиламизни ва қўшниларимизнинг ҳаётини сақлаб қолди.

Худди шундай воқеани қўшнимиз, математика фанлари номзоди Азимжон Ҳикматов ҳам хотирлаб шундай ҳикоя қилгандилар:

— Уруш йилларида мен қишлоқ мактабида дарс берардим. Очликдан мени фақат ўрик қутқарган.

Шеркон ҚОДИРИЙ.

«02» хабаридан

КУЛАДИГАН ВАҚТ ЭМАС

Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига қараганда, ойнинг бошланиши жиноий муҳитнинг яхшиланишига унчалик умид туғдирмаяпти. 1 апрелдаёқ шу куни содир бўлган ҳодисалар тўғрисидаги шошилинч хабарлардан маълум бўлишича, кўпчиликнинг кулишга ҳоли бўлмаган.

ЎЗИНГНИКИ... ЎЗАГИНГНИ ЎЗАДИ

Иркутскдан келган талаба, Афғонистон Республикасининг фуқароси Сайёд Юсуф Тошкент аэропорти ички ишлар бўлимига мурожаат қилди. Воқеа шундай бўлдики, у аэропорт барида нотаниш киши билан улфатчилик қилганидан сўнг ҳужжатлари ва самолётга олган билети йўқолганини пайқади. Орадан бирмунча вақт ўтгач, у билан ҳозиргина улфатчилик қилган киши ёнига келди ва йўқолган нарсаларини, аниқроғи ўғирлаб олинган ҳужжатлар ва самолёт билетини... 500 сўмга сотиб олишни таклиф этди.

Дарров бир битимга келишди. Лекин талаба шу заҳоти милицияга хабар берди. Шошилинч кўрилган тадбирлар натижасида ўғри аниқланди, қўлга олинди. У ҳеч қаерда ишламайдиган, Тошкентда яшайдиган 23 ёшли Ф. Солиев бўлиб чиқди.

Бу хабарни Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот шўъбасининг ходими, милиция подполковниги В. Сафиулов ЎзТАГ учун тайёрлади.

Ҳар тўғрида

УЮШГАН ЖИНОЯТЧИЛИККА ҚАРШИ

ВАРШАВА. «Антиганг» полиция бўлинмаси Краковдаги уюшган жиноятчиликка ҳақиқатан ҳам даҳшат солса керак. Ташкилот ўтган йилнинг декабрида тузилган эди. Ана шу вақт ичида у бутун минтақа аҳолисини узоқ вақт ваҳимага солиб, қўрқитиб келган 15 та жиноятчи газанда гуруҳларини қуролсизлантирди. Польша ва СССРда Ғарбда ўғирланган енгил автомобилларни сотиш билан шуғулланган тўдаларга бошчилик қилган 42 нафар корчалон, қора дори сотувчилар, ўғрилар ва қотиллар қамоққа олиниб, одил судга топширилди.

«Антиганг» — уюшган жиноятчиликка қарши курашни ўзига касб-кор қилиб олган Польшадаги бирдан-бир, ягона айғоқчилар гуруҳидир,—деди Краков полициясининг бош комиссари Юзеф Гавлик «Курьер польски» рўзномасининг мухбири билан суҳбатда. Бўлинмага ёш, жисмонан бақувват ва дадил, кечаси ҳам, кундузи ҳам ишлашга тайёр полициячилар кирган. Уларнинг ишлари кўп. Маълум бўлишича, Краковда камида ўндан ортиқ яхши уюшган жиноий гуруҳлар иш олиб бормоқда. «Антиганг», масалан «Интерпол» билан, Москва, Ленинград ва Киев милицияси билан халқаро алоқаларни ривожлантирмоқда. Яқин вақт ичида Варшава, Гданьск, Шчецинда, Краков намунаси асосида шундай ташкилотлар тузилади.

ЭНГ КАТТА УРАН РУДАСИ КОНИ

МАДРИД. Бразилия шарқидаги Каэтити шаҳрининг 75 минг аҳолиси доимий равишда радиоактив нурланишга дучор бўлмоқда. Бу чамаси 20 йил аввал, бевосита шаҳарнинг ўзида Лотин Америкасидаги энг катта уран рудаси кони очилганида маълум бўлган эди. Сальвадор ЭФЭ (Бразилия баия штатининг маъмурий маркази) агентлигининг хабар қилишича, ҳокимият тепасида ҳарбий ҳукумат турган 1964 йилдан 1985 йиллар орасида бу кашфиётни сир тутган эдилар.

Маҳаллий аҳоли қандай шароитда яшаётганини мана бу биттагина ёрқин мисолдан ҳам билиб олса бўлади. Олим Антониу Пинту атиги икки ой мобайнида ана шу кондан олинган уран рудаси намуналари устида иш олиб борди, шундан кейин унда нурланишнинг дастлабки аломатлари пайдо бўлди, у қуса бошлади, ошқозонида оғриқ пайдо бўлди, боши айланиб, сочи тўкила бошлади. Бундан ташқари, бутун шаҳар уран рудаси устига қурилган, ана шу маъдан амалда ҳамма уйда бор. Чунки ундан пичоқни чархлашда жуда яхши фойдаланадилар.

(СИТА).

Гўзал Тошкентимиз баҳор фаслида янада кўркамлашади.

Рустам Шарипов сурати.

СОПОЛ ИДИШЛАРИМИЗ ДОВРУҒИ

СОПОЛ буюмларида нафосат билан сайқал топган нақшин безаклар шарқона услуби билан ҳам эътиборни ўзига тортади. Бу каби халқ амалий санъат асарларини яратишда таниқли кулол ва рассом М. Раҳимовнинг ижодий ҳиссаси катта бўлди.

Бугунги кунда унинг ўғли А. Раҳимов мазкур ноёб санъатнинг кўзга кўринган намояндаларидан бири саналади. Унинг нозик қилқаламидан сайқал топган манзарали сопол идишлар ва эсдалик буюмлари халқ мулкига айланиб қолди.

Бу каби энг яхши ижод намуналари жамланиб яқинда Ўзбекистон халқ амалий санъати музейига қўйилди. Айни бир вақтда унинг қатор асарлари жозибадор экспонатлар тариқасида Ленинград Давлат Эрмитажига юборилди. Яна бир қатор сопол идишлар СССР Фанлар академияси этнография музейида намойиш қилинмоқда.

Сабоҳат ОБИДОВА.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

ТВ Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба * 15 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Кучук бола ва эски шиппак». Мультфильм.
18.15 «Ёшлик оқшоми».
19.00 «Фармон ва ижро».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Хотира». Мунаввар Қори Абдурашидов.
20.30 Москва. «Время».
21.15 Ўзбек куйларидан концерт.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари».
22.30 «Ой бориб, омон қайт». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ассалому алайкум» (такрор.).
20.00 «Спринт» (рус тилида).
20.15 «Кулоллар». Телефильм.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Суҳбатга таклиф этамиз». Бевосита мулоқот.
22.15 Македония телевидениесининг кўрсатувлари.
22.45 «Павел Луспекаев». Фильм-портрет.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан душанба 15 апрель куни МТ I кўрсатувлари соат 14.30 дан, МТ II кўрсатувлари соат 16.30 дан бошлаб олиб кўрсатилади.

● МТ I

14.30 ТСН.
14.45 «Айрилиқдан олдинги учрашув». Телевизион бадиий фильм («Экран», 1986 й.).
16.05 Болалар соати (француз тили дарси билан).
17.05 «Япония янги аср бўсағасида». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм» «Иомиури» (Япония) телекомпанияси кўмагида суратга олган, 1991 й.).
18.05 ТСН.
18.15 «Бозор қонунларига биноан».
19.00 «Мулоқот». Иқтисодий шарҳ.
19.15 «Зурбаганга қайтиш». Телевизион бадиий фильм премьераси (А. Довженко номли киностудия, 1990 й.).
20.30 «Время».
21.15 Футбол шарҳи.
21.45 «Собиқ капитан ҳаётидан икки кун». Телеспектакль премьераси. Муаллиф — Ю. Щекочихин.
23.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.
23.20 Дирижёр И. Менухин туғилган куннинг 75 йиллигига бағишланган кўрсатув.

Тунги телевидение

00.20 «Азизим Эдисон». Телевизион бадиий фильм («Экран», 1986 й.).
02.05 «Ўн иккинчи тун ёки...». Фильм-балет («Грузия-телефильм», 1986 й.).

● МТ II

16.30 «Бўйсунмас қалъа». Илмий-оммабоп фильм.
17.00 «Туяга апельсин на даркор?». Мультфильм.
17.10 Таваллудининг 100 йиллигига. «Мастер Михаил Булгаков». 1-қисм.
18.20 «Телевизион мусиқий абонемент».
19.25 Коллаж.
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 СССР космонавт-учувчиси В. Волков хотираси учун спорт акробатикаси бўйича ва СССР космонавт-учувчиси Г. Добровольский хотираси учун батутдан сакраш бўйича «Космонавтика кубоги» учун халқаро мусобақалар.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 «Бахт мамлакати ёки мовий қушни қувлаб». Бадиий фильм (Япония, 1985 й.).
23.00 «Шахсий масалалар бўйича қабул куни». СССР халқ депутати С. Васильев ҳақида (Тюмень).

Сешанба * 16 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Терекдаги тўй». Телефильм.
8.30 «Қувноқ камалак». Болалар учун фильм-концерт.
9.00 Такрорий фильмлар экрани. «Соҳил». Бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм»).
10.05 Баскетбол бўйича СССР чемпионати. «Узстроймеханизация» — РТИ (Минск).
10.45 «Анъана ва маросимлар». Кинопрограмма.
11.35 «Муҳофаза».
12.05 Ойнаи жаҳон хазинасидан. Одил Ёқубов. «Улуғбек хазинаси». Видеофильм. 1-қисм.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Хуш келибсиз!». Мультфильм.
18.15 Болалар учун концерт.
18.45 «Куйла, дуторим». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
19.10 «Халқаро ҳаёт».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Мулоҳаза». Адабий кўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Мерос». Катта ашула.
21.55 «Спортлото».
22.00 «Ахборот».
22.20 «Автомобилдан сақлан». Бадиий фильм («Мосфильм»).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Ҳужжатли фильмлар экрани.
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 Македония телевидениесининг кўрсатувлари.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Учрашув».

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Долзарб репортаж.
8.50 Мультфильмлар: «Портда», «Ким биринчи?».
9.15 «Зурбаганга қайтиш». Телевизион бадиий фильм.
10.30 Болалар соати (француз тили дарси билан).
11.30 ТСН.
11.45 «Собиқ капитан ҳаётидан икки кун». Телеспектакль.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Одамлар ва дельфинлар». Телевизион бадиий фильм. 1-фильм («Киевнаучфильм», 1983 й.).
15.50 «Қизиқувчилар олами».
16.05 «Мусиқий хазина».
17.00 «Чемпионлар билан биргаликда».
17.15 «Болалар мусиқий клуби».
18.00 ТСН.
18.15 «Дунё халқларининг ижоди». Япония.
19.00 «Ленин ҳақида суҳбат».
19.45 «Кинонинг унутилмас саҳифалари». Киноконцерт.
20.30 «Время».
21.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
22.00 «Сўз». Адабий-бадиий кўрсатув.
23.45 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

00.05 Эстрада концерти.
00.35 «Учрашув жойини ўзгартириш мумкин эмас». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия (Одесса киностудияси, 1979 й.).
01.40 «Автопортрет». Лилия Амарфий.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Коломнага саёҳат». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Физика. 11-синф. Электр қувватини ишлаб чиқариш ва узатиш.
9.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35 Табиатшунослик. 2-синф. Ҳайвонлар кўкламни қандай кутиб олишди?
10.55 Билимдонлар учун машқ.

*

12.00 «Бахт мамлакати ёки мовий қушни қувлаб». Бадиий фильм.
13.40 Ритмик гимнастика.
14.10 Илмий-оммабоп фильм премьераси.
14.30 «Телевизион мусиқий абонемент».

* * *

16.30 «Кўрсатув эфирга чиққач...».
16.50 «Экранда «01» хизмати».
17.20 «Мастер Михаил Булгаков». 2-қисм.
18.10 «Уман боғи». Телевизион ҳужжатли фильм.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
22.15 «Физиклар». Телевизион бадиий фильм («Лентелефильм», 1988 й.).

Чоршанба * 17 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ўлкамиз жамоли». Кинопрограмма.
9.00 «Соҳил». Бадиий фильм. 2-серия.
10.10 «Ёнғиндан сақланинг!».
10.40 «Сув кетар, тош қолар». Телефильм.
11.10 Ойнаи жаҳон хазинасидан. Одил Ёқубов. «Улуғбек хазинаси». Видеофильм. 2-қисм.
12.10 «Янги Иттифоқ шартномаси лойиҳаси: фикр ва мулоҳазалар».
12.40 «Иқбол». Бухоролик қизлар баҳси.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Дилли Далли қуёшли боғда», «Катта Ух». Мультфильмлар.
18.25 «Бизга мактуб йўллабсиз».
18.55 Тижорат хабарлари.
19.00 «Ҳуқуқ ҳаётимизда».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий гулшани».
20.30 Москва. «Время».
21.15 Дутор ва танбур тароналари.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари».
22.30 «Кино ва томошабин».
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Олам гуллари». Ҳужжатли фильм.
19.15 «Миришкорлар».
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Шаҳримиз муаммолари».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Ўтмиш ва бугун» (рус тилида.
21.45 Македония телевидениесининг кўрсатувлари.
22.25 «Феълимиз тўғри келмади». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Ишчан чопар.
8.45 «Сўз». Адабий-бадиий кўрсатув.
10.30 «Чемпионлар билан биргаликда».
10.45 «Болалар мусиқий клуби».
11.30 ТСН.
11.45 «Қайтиш». Генерал А. Путятин экспедицияси ҳақида (1855 й.).

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Одамлар ва дельфинлар». Телевизион бадиий фильм. 2-фильм.
16.05 «Қизиқувчилар олами».
16.20 «Ульяновскка. Ленин ҳузурига». Ҳужжатли фильм.
16.50 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
17.50 «Кўзларимни осмонга қадайман». Ҳужжатли фильм.
18.30 ТСН.
18.45 МТ экранида биринчи марта. «Қум қаср». Бадиий фильм (Япония, 1989 й.).
20.30 «Время».
21.15 СССР халқ артисти Ирина Архипова куйлайди.
21.55 Футбол. Европа чемпионатининг саралаш матчи. Венгрия — СССР терма командалари. Венгриядан олиб кўрсатилади.

Тунги телевидение

23.50 Мусиқий дискотека.
01.05 «Учрашув жойини ўзгартириш мумкин эмас». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Қадимий қути». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Мусиқа. 2-синф. Симфоник оркестр чолғулари. 2-кўрсатув.
9.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.35 Адабиёт. 7-синф. А. Н. Толстой. «Рус характери».
11.05 «Герцог Жулио Воробьи қишлоғида». 1-кўрсатув.

*

12.05 «Физиклар». Телевизион бадиий фильм.
13.40 Молдова фольклор жамоаларининг чиқиши.
14.15 «Ложкин тиллаларини қаерга яширади?» Телевизион ҳужжатли фильм.

* * *

16.30 «Калинка» ансамблининг чиқиши.
16.45 «Ҳаммамизга хос муаммолар». Кўрсатувда Озарбайжон жумҳурият президенти А. Н. Муталибов иштирок этади.
17.15 Рязань Давлат рус халқ хорининг концерти.
17.30 Долзарб интервью.
17.55 Россиянинг парламент хабарномаси.
18.10 Композитор Г. Пономаренконинг Союзлар уйининг Колонна залида муаллифлик кечаси. Танаффус пайтида — Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
22.15 «Ануш момо». Телевизион бадиий фильм («Арманфильм», 1983 й.).

Пайшанба * 18 АПРЕЛЬ

ЁДГОРЛИКЛАР ВА ТАРИХИЙ ЖОЙЛАРНИНГ ХАЛҚАРО КУНИ

● ЎзТВ I

8.00 «Қўнғир айиқ ҳақида». Телефильм.
8.25 «Дарё орти олис қишлоқда». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).
9.40 «Изланиш».
10.20 Ойнаи жаҳон хазинасидан. Одил Ёқубов. «Улуғбек хазинаси». Видеофильм. 3-қисм.
11.25 Ўзбекистон телевидениеси ва радиосининг хизмат кўрсатган хор жамоаси концерти.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Леопольд исмли мушукнинг сайри», «Катта сайр». Мультфильмлар.
18.25 «Чорвадор».
18.55 «Алифбо сабоқлари» почтасидан.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Ўзбекистон ССР Ички ишлар Вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
19.55 «Созимда—севги васфи».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Зарблар ва рақслар».
22.00 «Ахборот».
22.20 «Оила».
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.
22.15 Македония телевидениесининг кўрсатувлари.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 ИИВ маълумотларига кўра...
8.50 «Кичик дўстларнинг саргузаштлари». Мультфильм. 1 ва 2-фильмлар.
9.25 «Янги Шаҳризода». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Ленфильм», 1990 й.).
10.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
11.30 ТСН.
11.45 Футбол. Европа чемпионатининг саралаш матчи. Венгрия — СССР терма командалари. Венгриядан кўрсатилади.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Одамлар ва дельфинлар». Телевизион бадиий фильм. 3-фильм. 1-қисм.
15.45 «Қизиқувчилар олами».
16.00 «Каштанка». Мультфильм.
16.30 «Правда кўчаси». «Қайта қуришнинг 40.000 километри. Совет Иттифоқи япон тележурналистлари нигоҳи билан». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Эм ти ви» (Япония) ҳамда «Правда» нашриёти маҳсулоти, 1990 й.).
18.00 ТСН.
18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
19.00 С. С. Прокофьев таваллудининг 100 йиллигига бағишланган концерт.
19.25 «Янги Шаҳризода». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Ленфильм», 1990 й.).
20.30 «Время».
21.15 «ИИВ маълумотларига кўра...».
21.30 Фестиваллар... Танловлар... Концертлар...
22.25 «Пи белгиси билан». Танаффус пайтида (23.25) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

00.15 «Учрашув жойини ўзгартириш мумкин эмас». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
01.20 «Даврани кенгроқ олинг!». 2-қисм.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Қадимий афсоналар». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Умумий биология. 11-синф. Популяция генетикаси ёки мушуклар ва генлар.
9.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.35 Адабиёт. 10-синф. А. П. Чехов. «Олчазор».
11.05 «Герцог Жулио Воробьи қишлоғида». 2-кўрсатув.

*

12.05 Ритмик гимнастика.
12.35 «Ануш момо». Телевизион бадиий фильм.
13.45 Композитор Г. Пономаренконинг Союзлар уйининг Колонна залида муаллифлик кечаси.

* * *

16.30 «Мўъжизасиз мўъжизалар».
17.15 «Учинчи табақа». Рус тадбиркорлари уюшмаси ҳақида.
17.45 Ритмик гимнастика.
18.15 «Волочовники» фольклор ансамблининг чиқиши (Минск).
18.30 Коллаж.
18.35 «Ильични хотирлаб». Ҳужжатли фильм.
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 Бадминтон. СССР космонавт-учувчилари кубоги учун Бутуниттифоқ турнири.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
22.15 «Бизни кечиринг». Телевизион бадиий фильм («Озарбайжонфильм», 1979 й.).
23.30 Фристайл. Жаҳон кубоги. Финал. Германиядан кўрсатилади.

Жума * 19 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Воронов кадриллари», «Кафтдаги мусиқа». Телефильмлар.
8.30 «Ошиқ бўёқчи ҳақида эртак». Бадиий фильм («Ленфильм»).
9.50 «Камолот сари». Валижон Қодиров, Мужайё Ўринбоева.
10.30 «Анъана». Телефильм.
11.05 «Араб тили» (такрор.).
11.35 Ойнаи жаҳон хазинасидан. Одил Ёқубов. «Улуғбек хазинаси». Видеофильм. 4-қисм.
12.40 «Замандас» (қозоқ тилида).

* * *

17.55 Янгиликлар.
18.00 «Одат». Мультфильм.
18.10 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.40 «Ахборот» (рус тилида).
18.55 Москва. **В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.** Кремль Съездлар саройидан олиб кўрсатилади.
20.00 Москва. «Время».
20.45 Сайдулло Маҳкамов ва Зебо Турсуновалар концерти.
21.20 «Маърифатнома».
22.00 «Ахборот».
22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари».
22.30 «Тоғларда қолди менинг қалбим». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Кинокўзгуда ҳаёт» (рус тилида).
19.50 «Пульс». Хабарлар.
20.00 Москва. «Время».
20.45 «Моржлар». Телефильм.
21.05 «Милиция олий мактабининг бир куни».
21.35 «Кўзларни қувонтириб». Ўзбекистон классик балети кечаси.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Инновация. Маркетинг. Натижа.
8.50 «Капитанлар ороли». Мультфильм. 1 ва 2-фильмлар.
9.20 «Анатолий ҳам Валентина...». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Владивосток).
9.40 «Янги Шаҳризода». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
10.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.30 ТСН.
11.45 Фестиваллар... Танловлар... Концертлар...
12.40 «Томга ёпиладиган япон черепицаси». Ҳужжатли фильм премьераси (Япония).

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Одамлар ва дельфинлар». Телевизион бадиий фильм. 3-фильм. 2-қисм.
15.50 «Онам, дадам ва мен».
16.20 «Эльдорадо остоналарида». Ҳужжатли-публицистик фильм премьераси (Узоқ Шарқ кинохроника студияси Япониянинг «Сибото» кинофирмаси билан ҳамкорликда суратга олган, 1990 й.).
17.50 «Янги Шаҳризода». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
18.55 **В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.** Кремль Съездлар саройидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Время».
23.00 «ВИД» таништиради.
02.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

02.20 «Учрашув жойини ўзгартириш мумкин эмас». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
03.35 «Рус мўъжизаси — Гжель».

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Бир ғишт тавсифи». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Мусиқа. 7-синф. С. С. Прокофьев. «Золушка».
9.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.40 Тарих. 8-синф. М. В. Ломоносов.
11.05 «Адам Смит бойлиги дунёси».
12.10 «Бизни кечиринг». Телевизион бадиий фильм.
13.25 Фристайл. Жаҳон кубоги. Финал. Германиядан кўрсатилади.
14.10 «Ильични хотирлаб». Ҳужжатли фильм.

* * *

16.30 Россиянинг ҳужжатли экрани.
17.45 Хоккей. Жаҳон чемпионати. ЧСФР — Финляндия терма командалари. 2 ва 3-даврлар. Финляндиядан олиб кўрсатилади.
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 Россиянинг парламент хабарномаси.
20.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
20.45 Спорт ҳамма учун.
21.00 Хоккей. Жаҳон чемпионати. СССР—Швейцария терма командалари. Финляндиядан олиб кўрсатилади.
23.30 «Милтиқли киши». Бадиий фильм.

Шанба * 20 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Менинг отим Хўжа». Бадиий фильм («Қозоқфильм»).
10.30 «Саломат бўлинг!».
10.50 «Тишларингиз дурдек бўлсин десангиз». Ҳужжатли фильм.
11.00 Ойнаи жаҳон хазинасидан. Одил Ёқубов. «Улуғбек хазинаси». Видеофильм. 5-қисм.
12.00 «Оналар мактаби».
12.30 Инглиз тили. Кириш дарси.
13.00 «Олмахон Ҳайитова куйлайди». Фильм-концерт.
13.40 «Чорраҳа».
14.10 «Йигитлар беллашганда».
14.55 «Элга хизмат: талаб ва таклиф».
15.25 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Бизнинг уй». Видеофильм.
16.40 «Ўзбекистон Фанлар академияси». Ҳужжатли фильм.

Тижорат кўрсатуви

17.25 «Тараққиёт йўлидан». Ғузор ноҳияси чорвадорлари ҳақида.

* * *

18.00 «Жасур бўлиш осонми?». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиоси халқ чолғу оркестрининг концерти.
20.15 «Оқшом эртаклари».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Мусиқа жавоҳи».
22.00 «Ҳафтанома».
23.00 «Ассалом, Наврўз!». Видеофильм премьераси.
00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 Бизнинг хазинамиздан. В. Гюго. «93-йил». Теленовелла.
10.40 Кинопрограмма.
11.40 «Бизга хотиралар билан яшашга эрта». Фильм-концерт.
12.25 «Най учун унутилган куй». Бадиий фильм. 2-серия.

* * *

17.10 Мактаб ўқувчилари учун. «Лабиринт».
17.55 «Шаби дилкушо».
19.00 «Новости».
19.20 «Рангинкамон» (ўзбек тилида).
19.50 «Панди ниегон».
20.00 «Ахбор».
20.20 Киполавҳа.
20.30 Москва. «Время».
21.15 Мусиқий кўрсатув.
21.55 «Най учун унутилган куй». Бадиий фильм. 2-серия.

● МТ I

Шанба, эрта саҳарлаб

6.00 Халқ куйлари.
6.15 «Кичкинтой ва қора ғилоф». Мультфильм.
6.45 Спорт ҳамма учун.
7.00 Ритмик гимнастика.
7.30 Тонгги дам олиш программаси.
8.00 «Здоровье».
8.30 Режиссёр А. Шахмалиева фильмлари. «Тинмай нур сочавер...». 1 ва 2-фильмлар («Ленфильм», 1983 й.).
10.45 ТСН.
11.00 «Тонг юлдузи».
12.00 «Ер — она масканимиз». Телевизион фототанлов.
12.05 «Атом энергетикаси: хавф-хатар даражаси».
13.35 Баянчи-аккордеончиларнинг Москвадаги 1 халқаро танлови.
14.30 ТСН.
14.45 «Мулоқот-анжуман».
15.15 Михаил Муромов. «Қўшиқдан қўшиққа».
15.50 «Болалар ўйнайдиган театр». Болалар театрлари халқаро фестивали ҳақида.
16.50 Шеърият лаҳзалари.
16.55 «Қарашлар». Телевизион ҳужжатли фильм.
17.30 «Халқаро панорама».
18.15 «Кел, дардлашайлик». Концерт.
18.35 МТ экранида биринчи марта. «Фидойилар». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Мосфильм», «Сигото филм продакшн» (Япония) иштирокида, 1988 й.).
20.30 «Время».
21.15 «Ёқмаса ўчириб қўйинг». Ҳажвий дам олиш кўрсатуви.
22.30 «Роллинг стоунз». Ҳужжатли мусиқий фильм премьераси. Ретроспектива.

Тунги телевидение

24.00 «Эй, у ерда тепада». Фильм-концерт премьераси (Киев).
00.30 «Учрашув жойини ўзгартириш мумкин эмас». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
7.50 Мультфильм.
8.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
9.30 «Абу Али ибн Сино». Бадиий фильм.
11.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.

●

14.30

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

●

17.50 Хоккей. Жаҳон чемпионати. Финляндия—Швеция терма командалари. 2 ва 3-даврлар. Финляндиядан олиб кўрсатилади.
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 «Мусиқий башорат».
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати. Германия — СССР терма командалари. Финляндиядан кўрсатилади.
23.30 Футбол. СССР чемпионати. «Спартак» — «Арарат». 2-тайм.

Якшанба * 21 АПРЕЛЬ

СОВЕТ ФАНИ КУНИ

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 Спорт кўрсатувлари: 1. Қувноқ стартлар. 2. Теннис бўйича XI халқаро ўсмирлар турнири.
10.30 «Аҳмад қаерда?». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
12.00 «Алифбо сабоқлари». 1-босқич (такрор.).
12.35 «Истиқбол». Тошкент илмгоҳлари талабалари ижодий кўригининг ғолиблари билан учрашув.
13.20 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ».
14.20 Иномжон Турсунов. «Бу телба дунё». Алишер Навоий номидаги Наманган вилоят драма театри спектакли.
15.45 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Ягона оилада».

Тижорат кўрсатуви

16.45 «Илғор тажриба мактаби». Бухоро вилояти Олот ноҳиясидаги «Шарқ юлдузи» жамоа хўжалиги иш тажрибасидан.

* * *

18.00 «Очиқ дераза», «Кеч қолмади». Мультфильмлар.
18.15 Болалар учун. «Кичкинтой» кўрсатуви.
19.00 Мактаб ўқувчилари формаси.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Саҳна табассуми».
23.20 «Ёш аёл учун эркак». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 «Мўъжиза-алифбо».
10.35 «Илҳом манбалари». Фильм-концерт.
11.40 В. И. Ленин туғилган кунга. «Ульяновлар оиласи». Бадиий фильм.

* * *

17.15 «Давид Сасунский томон йўл». Бадиий фильм.
18.30 «Маҳбуби замон». В. И. Ленин ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя.
19.00 «Нилуфар». Шоир Гулназар Келди билан учрашув. Ҳозирги босқичда адабиётдаги муаммолар ҳақида суҳбат.
20.00 «Ҳафта».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Парасту». Концерт.
22.15 «Кошонаи Лайли».
23.00 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

7.30 ТСН.
7.45 Ритмик гимнастика.
8.05 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш программаси.
11.00 «Саёҳатчилар клуби».
12.30 «Қишлоқ янгиликлари».
13.30 «Мусиқий киоска».
14.00 «Веди».
14.30 ТСН.
14.45 Янги авлод танлайди. «Экологик бумеранг».
16.00 Якшанба концерти.
17.40 «Уолт Дисней таништиради...».

Якшанба кинозали

18.30 «Ширин шолғом». Мультфильм премьераси.
18.45 МТ экранида биринчи марта. «Тарзан, маймун-одам». Бадиий фильм (АҚШ, 1932 й.).
20.30 «Время».
21.15 «Брэйн ринг». «Нима? Қаерда? Қачон?» клубларининг чемпионати.
21.50 Телевизион танишув. Сергей Михалков.

Тунги телевидение

23.10 «Европа плюс».
00.10 «...Ҳаммаси шанбадан бошланган». Телевизион бадиий фильм («Қозоқфильм», 1976 й.).
01.15 Ксения Георгиади куйлайди.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг!
7.45 СССР Давлат телерадиоси рус қўшиқлари академик хорининг концерти.
8.35 «Томошабинлар меҳри соврини». «Номерсиз мактаб». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Қозон).
8.50 Ёш модельерларнинг Бутуниттифоқ танлови.
9.50 «Биз яшаётган олам». Режиссёр Ю. Нагибин фильмлари.
10.45 «Европанинг маданий марказлари». Илмий-оммабоп фильм премьераси (Италия). 3-фильм — «Брюссель».
12.00 «Бегона ҳодиса». Телевизион бадиий фильм (Рига киностудияси, 1985 й.).

●

13.15

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

●

16.45 Миллий баскетбол уюшмалари профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.
17.45 «Планета». Халқаро программа.
18.45 «Сиз бунга қодирсиз».
19.15 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 Енгил атлетика. СССР кубоги.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 Футбол. СССР чемпионати. «Шахтёр» — МАСК. Донецкдан кўрсатилади.
22.55 Муаллифлик телевидениеси.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

84.997 нусхада чоп этилади. Индекс 64690.
Буюртма 5209. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.